

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Indbydelsesskrift

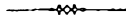
til

Afgangs- og Aarsprøven

i

Viborg Kathedralskole

i Aaret 1879.

Viborg.

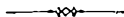
F. V. Backhausens Bog- og Stentrykkeri.

1879.

INDHOLD.

I.	Prøver med afsluttende Gyldighed	Side 1.
II.	Disciplene	— 11.
III.	Arbejdets Ordning	— 18.
IV.	Aarets Arbejde	— 21.
V.	Understøttelsesmidler	— 37.
VI.	Samlinger	— 43.
VII.	Regnskabsvæsen	— 59.
VIII.	Bygninger og Løsøre	— 61.
IX.	Fra Brevbindene og Kopibogen:	
	a. Ministerielle Meddelelser	— 62.
	b. To Betænkninger over brændende Spørgsmaal:	
	1. Om latinsk Stil	— 64.
	2. Om en Examenskommission	— 73.

I. Prøver med afsluttende Gyldighed.

Ved Rundskrivelse af 10. April 1878 havde Ministeriet meddelt, at for de tre Aar fra 1. April 1878 til 31. Marts 1881 var til Medlemmer af Undervisningsinspektionen for de lærde Skoler og højere Realskoler udnævnt Professorerne Dr. phil. A. Steen og Dr. phil. E. Holm samt Docent Dr. phil. V. Thomsen, først nævnte tillige til at fungere som Formand.

Ved Skrivelse af 14. Maj 1878 meddelte Docent Dr. V. Thomsen Rektoratet, at det tilkom ham at besørge Aarets Examenskontrol i Jylland; den 20. s. M. oversendte Ministeriet et Skema for den skriftlige Del af Afgangsprøven for studerende Disciple, 4. Klasses Aarsprøve og Afgangsprøven for Realdisciple, og d. 3. Juni modtoges et Skema over de af Undervisningsinspektionen kontrollerede Examener ved Jyllands lærde Skoler og Realskoler 1878. Af det sidst nævnte Skema saas det, at Dr. Thomsen selv vilde medvirke ved Bedømmelsen af Prøven for 6. Klasse i dansk Stil, Latin, Fransk, Historie og Oldnordisk og for 4. Klasse i Tysk; Docent Dr. Petersen vilde komme til at gjøre det for 6. Klasse i Naturlære og for 4. Klasse i Mathematik, Adjunkt Bischoff for 6.

Kl. i Engelsk, og Adjunkt Ankjær for 6. Kl. i Græsk og for 4. Kl. i Latin. Desuden medvirkede Dr. Thomsen efter senere Aftale ved Bedømmelsen af den præliminære Prøve i Engelsk med en studerende Privatist, der var bleven forberedt i Faget af Adjunkt Bischoff.

a. Afgangsprøve for studerende Disciple
af sproglig-historisk Retning.

Der indstillede sig følgende 4 Disciple af Skolens 6. Klasse:

1. Johannes Carl Andreas **Berggreen**, Søn af Provst, Sognepræst i Lemvig G. G. W. Berggreen, optagen i den stud. Afdeling af Skolens 2. Kl. d. 15. Avg. 1873, fyldt 19 Aar d. 22. Maj 1878;
2. Søren **Damsgaard**, Søn af Skolelærer i Vindersløv N. S. Damsgaard, opt. i Skolens (gl.) 1. Fællesklasse d. 23. Avg. 1869, fyldt 19 Aar d. 30. Maj 1878;
3. Hans Billeskov **Jansen**, Søn af Herredsfoged i Refs Herred N. P. Jansen i Vestervig, opt. i den stud. Afdeling af Skolens 2. Kl. d. 2. Februar 1874, fyldt 18 Aar d. 31. Maj 1878; og
4. Carl Frederik **Koch**, Søn af Sognepræst i Vejrum Sogn ved Holstebro Chr. Fr. Koch, opt. i den stud. Afdeling af Skolens 2. Kl. d. 15. August 1873, fyldt 17 Aar d. 17. September 1877.

De fra Ministeriet sendte Opgaver til de skriftlige Prøver vare

i Dansk over et bekendt Stof:

Oversigt over Handelens Udvikling i Oldtid og
Middelalder;

og som fri Opgave:

Hvilket Værd og hvilket Ansvar har den personlige Frihed
og Uafhængighed?

i Latin til Oversættelse paa Dansk:

Ad Augustum delatum est indicium, L. Cinna insidias ei struere; dictum est, et ubi, et quando, et quemadmodum aggredi vellet. Nox illi inquieta erat, quum cogitaret, adolescentem nobilem, Cn. Pompeji nepotem, damnandum; gemens subinde voces emittebat varias et inter se contrarias: „Quid ergo? Ego percussorem meum securum ambulare patiar, me sollicito? Ergo non dabit poenas, qui me tot civilibus bellis frustra petitem, tot navalibus, tot pedestribus proeliis incolumem, postquam terra marique pax parta est, occidere constituit“? Rursus silentio interposito, magis sibi quam Cinnae irascens: „Quid“, inquit, „vivis, si, perire te, tam multorum interest? Quis finis erit suppliciorum? quis sanguinis? Non est tanti vita, si, ut ego non peream, tam multi tollendi sunt“. Interpellavit tandem illum Livia uxor et: „Admittis“, inquit, „muliebre consilium? Fac, quod medici solent, qui, ubi usitata remedia non procedunt, tentant contraria. Severitate nihil adhuc profecisti; nunc tenta, quomodo tibi cedat clementia. Ignosce L. Cinnae! Jam nocere tibi non potest, prodesse famae tuae potest“. Uxori gratias egit et Cinna ad se arcessivit, dimissisque omnibus e cubiculo, quum alteram Cinnae poni cathedram jussisset: „Hoc“, inquit, „primum a te peto, ne me loquentem interpelles; dabitur tibi loquendi liberum tempus. Ego te, Cinna, quum in hostium castris invenissem, servavi, patrimonium tibi omne concessi. Hodie tam felix es et tam dives, ut victo victores invident. Sacerdotium tibi petenti, praeteritis compluribus, quorum parentes mecum militaverant, dedi. Quum sic de te meruerim, occidere me constituisti“. Quum ad hanc vocem exclamasset, procul hanc ab se abesse dementiam, „Non praestas“, inquit, „fidem Cinna; convenerat, ne interloquereris. Occidere, inquam, me paras“; adjecit locum, socios, diem, ordinem insidiarum, cui commissum esset ferrum; et quum defixum eum videret et conscientia culpae tacentem: „Vitam tibi“, inquit, „Cinna iterum do, prius hosti, nunc insidiatori ac parricidae. Ex hodierno die inter nos amicitia incipiat; contendamus, utrum ego meliore fide vitam tibi dederim, an tu debeas“!

og i Fransk til Oversættelse paa Fransk:

I 1654 blev Cromwell, der henimod Slutningen af det foregaaende Aar var bleven udnævnt til Protektor, i nogen Tid holdt tilbage i sit Palads ved Følgerne af et Uheld, som var nær ved at koste ham Livet. Iblandt de Foræringer, som hans nye Værdighed havde forskaffet ham, havde han af en tysk Fyrste faaet et Spand af sex Heste, der vare udmærkede ved deres Hurtighed og Skjønhed. En Gang tog han ud alene med sin Statssekretær for at kjøre en Tour i Hydepark i en let Vogn, trukken af disse fremmede Heste. Efter at have moret sig i nogen Tid over deres hurtige Gang, fik han Lyst til selv at kjøre dem. Han lod Sekretæren blive i Vognen og tog Kusksens Plads, idet han ikke troede, at det var vanskeligere at kjøre nogle Heste end at styre tre Nationer. Men Hestene, der vare gjenstridige under deres nye Kusks Haand, bleve vilde og fore afsted med Vognen, der snart væltede. Ved dette Fald gik en Pistol, som Cromwell bar, af, uden dog at saare ham selv. Man løftede Protektoren op bedøvet og forslaaet af sit Fald. Man kan i denne Fortælling lægge Mærke til Cromwells Omsorg for altid at bære Vaaben hos sig. Omgiven af Sammensværgelser, plagedes han af en bestandig Mistillid, som hvor Dag gjorde ham mindre tilgængelig.

1654 skrives helt ud med Ord. Spand, attelage. tage ud, aller. kjøre en Tour, faire une promenade. Gang, allure. kjøre, guider, conduire. gjenstridig, indocile. Kusk, conducteur. blive vild, s'effaroucher. fare afsted med, emporter. vælte, être renversé. gaa af, faire feu. løfte op, relever. bedøve, étourdir. forslaa, meurtrir. tilgængelig, accessible.

Udfaldet ses af den tilføjede Oversigt A, hvor de to Tal, der findes indskudte efter Navnene, angive de Tal Points, hver især ved 4. Klasses Aarsprøve i samtlige Fag har opnaaet (det højeste Tal) og i de 5 afsluttede Fag (det laveste Tal).

A. Afgangspr. for stud. Dscpl. af sprogl.-hist. Retning 1878.

	Dansk Stil.		Oldnordisk.	Fransk, skr. og mundtl.	Tysk.	Engelsk.	Historie.	Latin.			Græsk.	Naturlære.	Points.	Hoved- karakter.
	I. Fri Opg.	II. Bund. Opg.						skriftlig.	mundtlig med uden Forberedelse.					
Berggreen. J. C. A. (42, 16 P.)	mg+	mg+	g	g	„	g+	g÷	g+	g÷	g	mg÷	tg÷	68	Anden Karakter.
Damsgaard. S. (55, 20 P.)	g+	g+	g	g÷	„	tg+	g÷	g÷	g÷	mg	g÷	tg+	57	Tredie Karakter.
Jansen., H. B. (55, 21 P.)	mg	g+	g+	g÷	„	mg÷	mg÷	mg÷	g+	g+	g	g	77	Anden Karakter.
Koch. C. Fr. (75, 32 P.)	mg÷	mg	mg÷	mg÷	„	mg+	mg+	g	mg÷	mg÷	mg+	mg+	94	Første Karakter.

b. Aarsprøve for den studerende Afdeling af 4. Klasse.

I Klassen sad der 2 Disciple, begge studerende i sproglig-historisk Retning, men ingen Realdisciple. Derimod havde der meldt sig en Privatist, Anders Christian **Thomassen** (almindelig kaldet **Thomsen**), født d. 13. December 1841, Skolelærer i Ørum ved Randers, der som examineret Skolelærer med Hovedkarakteren „Meget duelig“ nu med Dimissionsattest fra Rekt. Prof. H. K. Witte i Randers ønskede at underkaste sig den ved Bekjendtgjørelse af 26. September 1872 anordnede Prøve i to levende Sprog, hvortil han havde valgt Fransk og Engelsk, og ved Siden deraf efter Bekjendtgjørelse af 28. Marts 1876 en Prøve i latinsk Stil, hvilken han ved Skrivelse fra Ministeriet af 6. Maj 1878 havde faaet Tilladelse til at udføre ved Randers lærde Skole.

De fra Ministeriet sendte Opgaver til de skriftlige Prøver vare

i Dansk:

Skildring af Livet hos de vigtigste Insekter, der udmærke sig ved Kunstdrift;

i Latin til Oversættelse paa Latin;

Da Karthaginienserne efter den første puniske Krigs Slutning vare bragte i den største Fare ved Oprøret af Numidierne og Lejetropperne, som vare vendte tilbage fra Sicilien, faldt ogsaa Lejetropperne, som holdt Sardinien besat, fra dem og overgave Øen til Romerne. Disse lode sig bevæge til at besætte den af Begjærlighed efter at udvide Riget. Da de ti Aar senere ogsaa bemægtigede sig Gallia cisalpina, blev det romerske Rige omsluttet af de Grænser, som Naturen selv har oprettet, saa at det syntes at være Tid for Romerne til at udhvile. Men allerede hævede en ny Fare sig. Hamilcar var nemlig draget fra Karthago til Spanien med en

Hær, idet han haabede at bemægtige sig dette rige Land, og dette Haab skuffede ham ikke. Da han allerede havde under-
 tvunget en stor Del af Spanien, døde han. Ham fulgte hans
 Svigersøn Hasdrubal, i Krigslyst og Had til Romerne Sviger-
 faderen meget lig. Men ogsaa han blev bortreven ved en
 tidlig Død. Nu blev Hannibal valgt til Anfører. Han var
 ikke uvidende om, hvorhen hans Faders Planer sigtede, og
 beredte sig til at angribe Romerne i Italien selv.

Bringe, adducere. Oprør, seditio. Numider, Numida.
 Lejetropper, mercenarii. holde besat, obtinere. lade
 sig bevæge = bevæges. udvide, proferre. omslutte,
 circumscribere. oprette, statuere. udhvile, requiescere.
 hæve sig, cooriri. Krigslyst, bellandi cupiditas. bortrive,
 exstingvere. tidlig, præmaturus. sigte, tendere.

i Geometri:

1. Hvor stort er det Areal, som ligger imellem to regel-
 mæssige Sexkanter, af hvilke den ene er omskrevet om, den
 anden indskrevet i en Cirkel med Radius r ? I hvilket Forhold
 staar dette Areal til den indskrevne Sexkants Centraltrekant?

2. Af en given Vinkel i en Trekant og Længderne af de
 to indesluttende Siders Projektioner paa den tredie Side kon-
 strueres Trekanten.

3. I Trekanten ABC halveres Vinklen B, Stykkerne AM
 og MC, hvori Halveringslinien deler den modstaaende Side,
 afsættes, nemlig $AM = BA'$ paa Siden BA, $MC = BC'$ paa
 Siden BC.

$$\begin{aligned} \text{Bevis, at a) } & \triangle A'BC' \sim \triangle ABC, \\ \text{at b) } & \frac{\triangle A'BC'}{\triangle ABC} = \frac{AM \cdot MC}{AB \cdot BC}, \end{aligned}$$

og c) at dette sidste Forhold bliver $\frac{1}{4}$, naar Tre-
 kanten er ligesidet, og iøvrigt kun, naar den
 modstaaende Side AC er Middeltallet af de to
 omsluttende Sider AB og BC.

og i Arithmetik:

1. Et Interessentskab har kjøbt en Ladning for 40,000
 Kroner, hvoraf A har betalt 7000 Kr., B 13,000, C 9000 og D

Resten. Ladningen sælges for 57,600 Kr. med 1%, pro Cent Omkostninger. Hvormeget tilkommer der enhver af dem?

2. En Mand sætter 2500 Kroner paa Rente og Rentes Rente til 5 pro Cent aarlig i 10 Aar.

a) Hvad er Kapitalen voxet til i disse 10 Aar?

b) Hvilken aarlig Rente vil den til samme Rentefod give efter den Tid, naar den ikke yderligere forøges?

c) I hvor mange Aar skulle Rente og Rentes Rente have været lagte til Kapitalen for derefter i de følgende Aar at give Manden 250 Kroner i aarlig Rente?

3. Hvorledes kan man ved en Forbindelse af flere af de Forandringer, som ere tilladte med en Proportion, bevise, at, naar Forholdene $\frac{x}{a}$ og $\frac{y}{b}$ ere ligestore, saa maa ogsaa $\frac{\sqrt{x^2+y^2}}{\sqrt{a^2+b^2}}$ være ligestor med dem begge?

Anvendes til at finde Katheterne i en retvinklet Trekant, naar de skulle forholde sig som 20 til 21 og Hypotenusen er 116.

Prøvens Udfald ses af den tilføjede Oversigt B.

Begge Klassens Disciple opnaaede altsaa det Tal Points (33), der er sat som Vilkaar for, at de kunne faa Rettigheder jevnside med Realdisciple, der har bestaaet Afgangsprøven af højere Grad. Samme Rettigheder opnaaede den indmeldte Privatist (hvortil udkræves Karakterer til en samlet Værdi af 1 mg. og 1 tg.), hvorimod han ikke ønskede at modtage Karakter for den latinske Stil, han havde skrevet.

c. Latinprøve for Farmaceuter

holdtes d. 12. Marts d. A. over en af Skolen i Begyndelsen af Februar Maaned udtraadt Discipel Holger Peter Bartholin **Mess**, som opgav at have læst Forchhammers latinske Læsebog og af Cæsars Gallerkrig 3. Bog og de 6 første Kapitler af 5. Bog. Overhørelsen udførtes af Rektor Lefolii med Tilkaldelse som Meddommer af en af Skolens Lærere i Latin, Adjunkt

B. Aarsprøve for 4. Kl. 1878.

	Retning.	Dansk Stil.	Tysk.	Fransk.	Latin.	Engelsk.	Historie.	Geograf.	Naturhist.	Arithmetik.	Geometri.	Græsk.	Naturlære.	Udfald.	I Points	
															tilsammen.	afsluttede Fag.
Christensen, J.	Std. sprgl.-hist.	mg÷	ug÷	mg+	ug÷	”	ug	ug÷	ug÷	ug	ug÷	mg+	”	Best.	83	39
Fogh. B.	Std. sprgl.-hist.	mg÷	mg÷	g+	g+	”	mg÷	g+	g+	g+	g	tg+	”	Best.	60	28
Privatist. Thomassen, A. Chr. (eller Thomsen)		”	”	mg÷	”	mg+	”	”	”	”	”	”	”	Best.	”	14

Ramsgaard, og Examinanden tilkjendtes Karakteren meget godt, hvorefter han erklæredes for at have **bestaaet** Prøven;

og fremdeles d. 14. Mai d. A. over en anden af Skolens tidligere Disciple, Niels Christian Henrik **Schierning**, som var udtraadt ved samme Tid som den først nævnte. Han opgav at have læst foruden Forchhammers Læsebog af Cæsars Gallerkrig 5. Bog, Kap. 45—58, og 6. Bog, Kap. 1—19. Overhørelsen og Bedømmelsen udførtes som ovenfor, og Examinanden **bestod** med Karakteren godt÷.

Tillæg.

- a. Halvaarsprøven holdtes i Aar saaledes, at de skriftlige Prøver alle udførtes før Juleferien og omfattede alle vedkommende Fag, og de mundtlige Prøver holdtes til forskjellige Tider i Løbet af de første Uger efter Ferien, efter Rektoratets Bestemmelse i Latin med de studerende Afdelinger af alle Klasser og i Engelsk med Realafdelingerne af de fire nederste Klasser, efter vedkommende Læreres Ønske i Naturlære med 6., Mathematik med 4. og Fransk med 1. Klasse. I Regning, Mathematik og Naturlære bedømtes Prøverne af Skolens to Lærere i Faget; ellers deltog Rektoren med vedkommende Faglærer i Bedømmelsen af alle andre Prøver, hvorved han ikke selv som Lærer udførte Overhørelsen; hvor dette var Tilfældet, nemlig i Latin i 5. og 6. Klasse var Ovrlr. Dr. Bang, i Dansk i 3., 5. og 6. Kl. Adjunkt Dr. Heise og i Dansk i 1. Kl. Adjunkt Ramsgaard Meddommere. De ved Prøverne faldne Karakterer blev regnede sammen

med Hovedkarakteren ved den første Sammentælling efter Nyaar, saaledes at den herved gjældende Fagkarakter blev udregnet af tre Karakterer, nemlig den maanedlige Hovedkarakter, Faglærerens og Meddommerens Karakterer for Prøven.

- b. Optagelsesprøven over de ny Disciple, der var meldte til at indtræde i Skolen ved Skoleaarets Begyndelse, holdtes Lørdagen d. 13. Juli saaledes, at for de Disciples Vedkommende, der var indmeldte til 1. Klasse, Overhørelsen i hvert Fag udførtes af denne Klasses Lærer i Faget i Forening med en anden af Skolens Lærere som Meddommer. To Disciple, som var indmeldte til 3. og til 5. Klasse, blev i hvert vedkommende Fag prøvede af den nærmest lavere Klasses Lærer i Faget, som saa ogsaa bedømte Prøven. De skriftlige Prøver udførte disse to Disciple henholdsvis sammen med 2. og 4. Klasse.
- c. Offentlig Prøve i Gymnastik for hele Skolen holdtes Lørdagen d. 17. Maj saaledes, at Kapt. Bierager og Løjtnant Weldingh efter Indbydelse fra Skolen som Meddommere deltog i Bedømmelsen, og i Sang vil der ligeledes blive afholdt offentlig Prøve før Udgangen af Maj Maaned.

II. Disciplene.

Da Meddelelsen i forrige Aars Indbydelsesskrift sluttedes, d. 14. Maj 1878, talte Skolen 60 Disciple, hvis Fordeling efter Fag og Retning kunde ses af en i Indbydelsesskriftet meddelt Oversigt. Efter overstaaet Afgangsprøve afgik, som tidligere omtalt, fra 6. Kl.

4 Dsple. Endvidere udtraadte efter Aarsprøven af 3. Kl.'s Realafdeling Hans Ptr. Andersen for efter sin forestaaende Konfirmation at komme til Søs og af 2. Kl.'s stud. Afdeling Andreas Nielsen for at forberedes til at indtræde i Telegrafvæsenets Tjeneste, fremdeles af 2. Kl.'s stud. Afdl. Erik Møller, hvis Forældre var flyttede bort fra Byens Omegn.

Saaledes gik Skolen ind i det ny Skoleaar med 53 af sine gamle Disciple; til samme Tid optoges i 1. Kl. 11, i 3. Kl. 1 og i 5. Kl. 1 ny Discipel, saa at Skolen aabnede indeværende Skoleaar med i alt 66 Disciple.

I Aarets Løb er hidtil udtraadte af 1. Kl.'s Realafdeling Arthur Feddersen, som i Oktober Maaned kom i Arbejde paa et Maskinværksted; ved Begyndelsen af Februar Maaned af 3. Kl.'s stud. Afdeling Henrik Schierning og af 2. Kl.'s stud. Afdeling Holger Mess, som begge skulde i Apothekerlære; ved Udgangen af Marts Maaned af 3. Kl.'s Realafdeling Ove Bic og af 2. Kl.'s Realafdeling Jens Walther, som begge skulde i Kjøbmandslære, samt af 1. Kl.'s Realafdeling Anthon Carl Jensen-Smidt, som efter sin forestaaende Konfirmation skulde i Lære, foreløbig som Tømrer; midt i April Maaned af 2. Klasses Realafdeling Holger M. C. E. Freiesleben, hvis Fader var bleven forflyttet til Randers; og midt i Maj Maaned af 2. Kl.'s stud. Afdeling Hans E. G. Wolf, som skulde forberedes til at komme i Apothekerlære.

Derimod optoges omtrent midt i Oktober Mnd. to ny Disciple. Altsaa tæller Skolen nu, d. 19. Maj 1879, 60 Disciple, hvis Fordeling efter Fag og Retning ses af nedenstaaende Oversigt.

Klasse.	Studerende.			Real-disciple.	I alt.
	spr.-hist.	math.-naturv.	tilsammen.		
6	9	”	9	”	9
5	4	”	4	”	4
4	8	”	8	5	13
3	8	”	8	”	8
2	”	”	5	8	13
1	”	”	8	5	13
	29	”	42	18	60

Lige som Disciplene i Aarets Løb i de blandede Klasser i de Timer, hele Klassen har været samlet i, har siddet mellem hinanden efter den Hovedkarakter, de havde opnaaet ved den nærmest forudgaaende Sammen-tælling, uden Hensyn til, om de har været Realdisciple eller studerende, saaledes stilles de ogsaa i efterfølgende Oversigt mellem hinanden, men efter Bogstavrækken, medens for de fire nederste Klassers Vedkommende ved enhver især et let forstaaeligt Mærke angiver hans Retning; ved alle angives Faderens Navn og Stilling, ved de ny optagne, efter Ministeriets Forskrift i Rundskrivelse af 9. Avg. 1871, tillige enhvers Fødselsdag og Fødselsaar.

6. Klasse.

1. Feddersen. Peter (Adj. ved Kthdrlsk. A. F. F. i Viborg).
2. Krarup. Hans Chr. Mtth. (entl. Sgnpr. Chr. K., boende i Struer).
3. Lehn. Conrad L. L. (Sgnpr. C. F. E. L. til Vrensted og Tise Sgn. i Børglum Hrd., Hjørring Amt).

4. Lorentzen. Carl (Dyrlæge V. L. i Viborg).
5. Mogensen. M. Kristian (Gaardm. J. K. M. paa Skjerpandal i Tvis Sgn., Hammerum Hrd., Ringkjøbing Amt).
6. Morville. P. Georg C. (Justitsskrtr. G. M. i Viborg).
7. Mynster. P. Georg (afd. Sgnpr. P. G. M.; Fosterfader Sgnpr. Raaschou til Espe og Vantinge Sgn., Svendborg Amt).
8. Plesner. Julianus H. (Sgnpr. J. F. P. til Vedersø Sgn., Hind Hrd., Ringkbn. Amt).
9. Ulrich. Frederik C. (Vejinspektør T. R. V. U. i Viborg).

5. Klasse.

1. Christensen. Jens (Stiffader Husmand Chr. Nielsen i Rind, Middelsom Hrd., Viborg Amt).
2. Fogh. Børge N. P. (Amtsforvalter A. T. A. F. i Holstebro).
3. Gierding. H. C. A. Julius (Løjtn. O. J. F. G.; Fosterfader Kæmner Reimer i Viborg).
4. Poulsen. Poul, født d. 13. November 1861 (Skolelærer Lars Bjørndahl P. i Skjoldborg, Thisted Amt).

4. Klasse.

1. Bruun. Peter Daniel (Møllejejer C. A. R. B. paa Søndermølle, Nørlyng Hrd., Viborg Amt); — *Rl.*
2. Esmann. Aage (Prokrtr. G. T. E. i Viborg); — *sprgl.-hist.*
3. Gjerløff. Nathanael Z. (afdøde Sgnpr. L. T. G.); — *Rl.*
4. Hjardemaal. Laur. (Kbm. J. P. C. H. i Viborg); — *sprgl.-hist.*

5. Hoff. Johan Ant. (Landinsp. G. L. F. H. i Viborg);
— *Rl.*
6. Jørgensen. Jens B. (Prp. H. J. paa Tangsgaard
i Gudum Sgn., Skodborg Hrd., Ringkøbing Amt);
— *Rl.*
7. Kjær. Aage E. (afd. prakt. Læge H. V. K. i Vi-
borg); — *sprgl.-hist.*
8. Langhoff. Benedikt H. (Sgnpr. J. F. B. L. til
Højbjerg og Elsborg Sogne i Lysgaard Hrd.,
Viborg Amt); — *sprgl.-hist.*
9. Preisler. F. Christian (afd. Kbm. J. P. i Viborg);
— *Rl.*
10. Rosenørn. Carl Gustav (Herredsfgd. A. R. i Varde);
— *sprgl.-hist.*
11. Skibsted. Henrik Valdemar, født d. 11. Oktober
1862 (Landsoverretsassessor Henr. Vald. S. i
Viborg); — *sprgl.-hist.*
12. Schmidt. Poul C. (Justitiarius J. L. S. i Viborg);
— *sprgl.-hist.*
13. Wolf. Carl P. E. (Amtsforsvalter E. P. V. W. i
Viborg); — *sprgl.-hist.*

3. Klasse.

1. Baug. Jac. P. (Ovrlr. ved Kthdrslskl., Dr. phil. J.
P. B.); — *sprgl.-hist.*
2. Esmann. Viggo, Broder til Nr. 2 i 4. Kl.; —
sprgl.-hist.
3. Freiesleben. Ivar C. A. M. (P. C. v. F., Toldkas-
serer i Randers, tidligere Toldforsvalter i Vi-
borg); — *sprgl.-hist.*
4. Hvam. Christian J. (afd. Gaardmand J. N. H. i
Levring, Lysgaard Hrd., Viborg Amt); —
sprgl.-hist.
5. Nielsen. Jens, født d. 18. April 1862 (Peder N.,

- forhen Boelsmand i Mejrup ved Holstebro, nu i Viborg); — *sprgl.-hist.*
6. Sørensen. Søren (Prptr. V. Chr. S. paa Kornum Vestergaard, Kornum Sogn, Sleth Hrd., Aalborg Amt); — *sprgl.-hist.*
 7. Wanning. Poul. G. (Kapt. P. P. W. ved 29. Batl. i Viborg); — *sprgl.-hist.*
 8. Ørbech. Aug. I. (Bogholder E. V. Ø. i Viborg); — *sprgl.-hist.*

2. Klasse.

1. Bruun. Johannes I (Fabrikejer B. B. paa Bruunshaab, Asmild Sogn, Nørlyng Hrd., Viborg Amt); — *Rl.*
2. Hoff. Mart. Ludv., Broder til Nr. 5 i 4. Kl.; — *stud.*
3. Hogrebe. H. C. Vilhelm (Bagerm. V. J. H. i Viborg); — *Rl.*
4. Lind. Rasmus Z. (Fuldmægtig V. L. i Viborg); — *stud.*
5. Preisler. Arne J., Broder til Nr. 9 i 4. Kl.; — *Rl.*
6. Skibsted. Thomas Nicolai, født d. 18. Juli 1865, Broder til Nr. 11 i 4. Kl.; — *stud.*
7. Steenstrup. Frands V. (Prptr. J. K. V. S. paa Kvistgaard i Vejrum Sogn, Hjerm Hrd., Ringkjøbing Amt); — *Rl.*
8. Steenstrup. Viktor D. G., Broder til foran staaende; — *Rl.*
9. Stochholm. Carl L. (Kbm. N. S. i Viborg); — *stud.*
10. Valther. Justus H. M. (Kptn. O. C. D. W. ved 6. Btln. i Viborg); — *Rl.*
11. Wiese. Valdemar H. F. (Oversergent ved 6. Btln. J. A. F. W. i Viborg); — *Rl.*

12. Wolf. Edvard, Broder til Nr. 13 i 4. Kl.; — *stud.*
13. Worm. Jakob (Kptn. V. J. W. ved 6. Btl'n. i Viborg); — *Rl.*

I. Klasse.

1. Andersen. Henry Martin Severin, født d. 18. Febr. 1866 (Speditør Mads Ptr. A. i Viborg); — *Rl.*
2. Barner. Jens Peter Frederik, født d. 20. Avg. 1866 (Konditor Peter Karilius Martenkus v. B. i Viborg); — *Rl.*
3. Bruun. Severin Andreas Buchwaldt, født d. 11. Avg. 1866 (Landvæsenskomm., Etatsr. Gottlieb Francisc. Schönh. B. paa Asmildkloster i Nørlyng Hrd., Viborg Amt); — *stud.*
4. Christensen. Erik Jensen, født d. 17. Oktober 1866 (Gaardm. Jørgen C. i Hindberg, Levring Sogn, Lysgaard Hrd., Viborg Amt) — *stud.*
5. van Deurs. Carl Schönheyder, født d. 7. Juni 1866 (afd. Landstingssektr. Joh. Chr. Jens Frdr. Sch. v. D.); — *stud.*
6. Isager. Christen, født d. 14. September 1864 (Stiffader Gaardm. Jens P. Rasmussen Overby i Hinge, Lysgaard Hrd., Viborg Amt); — *stud.*
7. Jensen. Jens, født d. 25. December 1866 (Brænderibestyrer Eli Theod. J. i Viborg); — *stud.*
8. Lassen. Jørgen Alexander, født d. 2. Juni 1866 (afd. Kbmd. H. C. C. L. i Viborg); — *stud.*
9. Petersen. Emanuel Otterstrøm, født d. 8. Avgust 1865 (Kbmd. Jens Petersen i Rødkjærsbro, Vindum Sogn, Middelsom Hrd., Viborg Amt); — *Rl.*
10. Petersen. G. Julius (Avlsbruger Gr. P. i Viborg); — *stud.*

11. Schøning. Eigil (Oberst O. A. S. i Aarhus); —
Rl.
12. Schøning. Kai, født d. 5. Avgust 1867, Broder
til foran staaende; — *Rl.*
13. Smidt. Jens Jensen-, født d. 19. Juni 1866 (Tøm-
mermester Jens J.-S. i Viborg); — *Rl.*

III. Arbejdets Ordning.

Under 22. Juli f. A. godkjendte Ministeriet Rektoratets Forslag til Fag- og Timefordeling for indeværende Skoleaar. Men under 15. Oktober indgik Rektoratet paa Foranledning af Skolens Historielærer, Adjunkt Dr. Heise med et Andragende om, at det maatte tillades at dele Historieundervisningen i 4. Klasse, saa at de studerende Disciple og Realisterne fik særskilte Timer i Faget. Og efter at Ministeriet under 5. November havde givet den attraaede Tillaelse, har den forandrede Ordning været i Gang siden 1. Januar d. A. Derefter har da Fag- og Timefordelingen været, som følger:

Rektor Lefolii har haft Dansk i 1., 3., 5. og 6. Klasse samt Latin i 5. og 6.	
Klasse med i alt ugentlig	18 Timer.
Overlærer Bahnson Religion i alle ved- kommende Kl., Fransk i 1., 2., 3. og 4.	
Kl. og Tysk i 1. og 2. Kl.	24 —
Overlærer Dr. Bang Græsk i 3. og 6. Kl., Latin i 4. Kl. og Fransk i 5. og 6. Kl.	25 —

Adjunkt Feddersen Naturhist. og Geogr. i alle vedkommende Kl. samt Engelsk i 2. og 3. Kl.	22	Timer.
Adjunkt Ramsgaard Dansk i 2. Kl., Latin i 1. og 3. Kl. og Tyski 3., 4. og 5. Kl.	24	—
Adjunkt Dr. Heise Historie i alle Kl. samt Dansk i 4. og Græsk i 5. Kl. . .	26	—
Adjunkt Petersen Naturlære i 5. og 6. Kl., Matematik i 2. og 4. Kl. og Gym- nastik med hele Skolen	31	—
Adjunkt Møller Matematik i 1. og 3. Kl., Naturlære i 3. og 4. Kl. og Skriv- ning og Tegning i alle vedkommende Kl.	23	—
Konst. Lr. Giersing Latin i 2. Kl., Old- nordisk i 5. og 6. Kl., Engelsk i 1., 4., 5. og 6. Kl. og Græsk i 4. Kl.	25	—
og Organist Amberg Sang med hele Skolen	4	—

hvorefter Lærertimerne har udgjort i alt . . 222.

Hvort stort et Tal Timer, der har været tillagt hvert Fag i hver Klasse, ses af omstaaende Oversigt.

I Engelsk og Oldnordisk i 6. Kl. har Læreren, som har begge Fag, haft Frihed til at benytte de dem tillagte 3 Timer efter hvert Fags Behov.

I Skrivning, Frihaandstegning, Sang og Gymnastik har enten til Dels eller i alle Fagets Timer flere Klasser eller Klasseafdelinger haft Undervisning sammen.

Ved Undervisningen i Gymnastik og Svømning har Læreren haft Hjælp af den militære Gymnastiklærer, Sergent ved 6. Btltn. Honoré, som altsaa har haft 12 Timer ugentlig, og ved Øvelserne i Riffelskydning af Sergent Hennings, som i Regnskabsaaret 1878—79 i alt har haft 45 Timer, begge mod en Godtgjørelse af fuld Extratimebetaling.

	1		2		3		4		5	6	Ialt Lærer- timer.
	st.	Rl.	st.	Rl.	sprgl.	Rl.	sprgl.	Rl.			
Dansk	3		3		3	1	2	1	2		15
Oldnordisk	"		"		"		"		2	1	3
Latin	6	"	7	"	7	"	8	"	8		37
Græsk	"	"	"	"	5	"	5	"	5	6	21
Tysk	2	1	2	1	2	1	2	1	(2)	"	14
Fransk	3		3		2		2		3	3	16
Engelsk	"	3	"	4	"	3	"	3	2	2	17
Religion	2		2		2		"		1	1	8
Historie	2		2		2		2	3	3	4	18
Geografi	2		2		3		2		"	"	15
Naturhistorie	2		2		4	2	2	2	"	"	25
Mathematik	6		6		"	2	5	2	3	3	10
Naturlære	"		"		"	1	"	2	"	"	3
Skrivning	2		1		"	1	"	1	"	"	4
Frihaandstegning	"	2	"	2	"	2	"	2	"	"	4
Sang	2		2		2		2		2		4
Gymnastik	4		4		4		4		4		12
	6. 30.	6.	7. 29.	7.	12. 24.	12.	15. 21.	15.	20. 16.	20.	222.

IV. Aarets Arbejde.

(Beretningen sluttet d. 21. Maj 1879).

Rektoratets Indstilling om Forandringer i de ved Skolens Undervisning hidtil benyttede Lære- og Læsebøger besvaredes under 8. Juni ved følgende Skrivelse fra Ministeriet:

Efter at have brevvexlet med Undervisningsinspektionen for de lærde Skoler i Anledning af Deres Forslag i Skrivelse af 26. f. M. bifalder Ministeriet herved, at følgende Læsebøger indføres til Brug i Viborg Kathedralskole fra næste Skoleaars Begyndelse:

I Fransk i 5. Kl. og derefter i 6. Borrings études littéraires istedenfor Herrig & Burgny: La France littéraire, og i Oldnordisk i 6. Kl. og senere i 5. Kl. Hoff og Hoffory: Oldislandske Læsestykker.

Hvilket herved meddeles til fornøden Efterretning.

Dansk. 1. Kl. (R kt. Lefolii, 3 Tmr.). Til Oplæsning og Analyse er brugt Lefoliis „Fortællinger og Sagaer“, 2. Sml. Efter sammes „Fortællende Digte for yngre Børn“ er der læst Digte udenad, hidtil i alt 12. I mundtlig Fremsigelse af Stykker i ubunden Stil har Disciplene haft Øvelser, i det de af og til har fortalt enkelte Stykker af Lefoliis „Fra Gudelivet og Gudetroen i Nordens Hedenold“. Paa Grundlag af sammes „Kortfattet Sproglære“, 2. Udg., er enkelte af de vigtigste Stykker af Sproglæren dels blevet gennemgaaede mundtlig, dels blevet indøvede ved Analyse, men der er kun blevet lidt Tid tilovers til disse Øvelser. Hver Uge er der skrevet 1 Stil, altid hjemme og altid Gjenfortælling efter i Begyndelsen kortere, siden længere (indtil et Par trykte Sider i smaat Oktav), saa godt som rent fortællende Stykker, imod Enden af Aaret med Indblanding af enkelte korte og klare Skildringer, forud meddelte paa Skolen, i Begyndelsen som oftest to Gange, til sidst aldrig mere end en Gang, hidtil i

alt 35 Stile. — 2. Kl. (Adj. Ramsgaard, 3 Tmr.). Der er i Regelen hver Uge skrevet en Stil, hidtil i alt 35, dels Gjenfortælling efter forelæste Stykker, dels historiske, geografiske og naturhistoriske Opgaver, hvortil Stoffet blev hentet fra det, Klassen havde gennemgaaet i disse Fag. Ved Gjennemgangen af Stilene er der lagt særlig Vind paa at indøve Tegnsætningen. Efter Lefoliis „Fortællende Digte for ældre Børn“ har Klassen lært nogle Digte udenad, hidtil i alt 10. Til Oplæsning er anvendt Dorphs „Græskromersk Mythologi“, ligesom der ogsaa er oplæst Dele af Ingemanns, St. St. Blichers, H. F. Ewalds og andre Forfatteres Værker. Disciplene har læst op paa Omgang. — 3. Kl. (Rkt. Lefolii, 3 Tmr. samt 1 Tm. med Realdisciplen). Med Forbigaaelse af hver 4. Uge er der skrevet 1 Stil hver Uge, hidtil i alt 25, dels Gjenfortælling af større historiske Stykker, dels Gjengivelse enten af Fortællingen i et oplæst fortællende Digt eller af meddelte udførligere Skildringer eller Beskrivelser, dels Fremstillinger hentede fra, hvad der er læst i andre Skolefag, eller fra Disciplenes egen Erfaringskreds, dels selvstændige Skildringer af Gjenstande eller Forhold fra Hverdagslivet, kun ganske sjældent selvstændig Udvikling af et let Ord-sprog eller lignende Emne. Af Lefoliis „Fortællende Digte for ældre Børn“ er der læst Digte udenad, hidtil i alt 11. Af sammes „Fra Gudelivet og Gudetroen i Nordens Hedenold“ er de vigtigste Stykker oplæste af Klassen, og Indholdet derefter for en Del brugt som Emne for mundtlig Udvikling af Læreren. Endnu ventes læst Lefoliis Gjenfortælling af Sagnene om Vølsunger og Gjøkunger samt en Saga, rimeligvis Egils, efter Lefoliis Gjenfortælling. — Den særlige Time med Realisten er bleven brugt til Læs-

ning af Hravinkel Freysgodes Saga, gjenfortalt af H. H. Lefolii, og derefter udvalgte, navnlig krigshistoriske Stykker af Rosenbergs „Danmark i 1848“. — 4. Kl. (Adj. Dr. Heise, 2 Tmr., desuden 1 Tm. med Realdisciplene). Hele Klassen har læst forskellige Stykker af Holberg, Ewald, Wessel, Oehlschläger, Povl Møller og Heiberg. Hidtil i alt 19 Stile. Realisterne har i deres særlige Time læst Stykker af Iliaden og Herodot i Oversættelse, Udsigt over den græske Mythologi efter Dorph med Benyttelse af Billedværker samt et og andet af Baggesen og Oehlschläger. — 5. og 6. Kl. (Rkt. Lefolii, 2 Tmr.). Hver anden Uge er der skrevet 1 Stil, hidtil i alt 17, af almindelig udviklende eller skildrende Indhold over Emner hentede fra andre Skolefag eller fra de almindelige Livsforhold i den udvortes eller sjælelige Verden; en enkelt Stil har bestaaet i en Gjenfremstilling efter Oplæsning af et Stykke om „En romersk Provinsby i det første Aarhundrede“. I en af Skoleaarets første Timer meddeltes samtlige Opgaver for alle Aarets Stile, og Disciplene blev opfordrede til ud af de meddelte Opgaver at udsøge sig hver sin, som han vilde behandle i en udførligere Afhandling med Benyttelse af overkommelige Hjælpemidler; 10 af de 13 Disciple i begge Klasser fulgte denne Opfordring og fik saa vidt mulig Hjælpemidler anviste og udlaante af Skolens og Rektor Lefoliis Bogsamlinger; og af de Opgaver, der saaledes var valgte som Emner for „Afhandling“, sattes ingen til Aflevering før efter Nyaar. Strøms Litteraturhistorie er brugt som Grundlag for Behandlingen af dette Fag, som i Aar har omfattet Tiden efter Holberg; til Oplysning derved er benyttet og til Dels oplæst af N. M. Petersens „Bidrag“ Indledningen til det 18. Aarhundrede for Europas og for Danmarks Vedkommende; Hostrups Fore-

drag om Ewald; (i „Folkelæsning“ Smaastykker, 3. Bd.); Kr. Arentzens Fortale til „Udvalgte Digte“ af Baggesen, Kbh., 1876; Hostrups Foredrag om Oehlen-schläger; Brudstykker af Afhandlinger af Hauch om Oehlen-schläger og til almindelig Oplysning om „den romantiske Skole“ (Kbh., 1869); M. Hammerich: „Oehlen-schlägers Ungdom“ (i Prg. fra Brgrdssk. p. Chrhn. 1863) og „Oehlen-schläger paa Rejse i Udland-et“ (Prg. 1867); P. L. Møllers „Adam Oehlen-släger“; Hostrup: „Om N. F. S. Grundtvig som Digter“ (i Gr.'s „Digte“, Kbh. 1869); om Ingemann L. Schrøders Foredrag ved Folkemødet i Lillehammer (Kristiania, 1877). Foruden mindre Digte af omhandlede Digtere er oplæst: Ewalds Balders Død, Oehlen-schlägers Thors Rejse til Jotunheim, Grundtvigs Paaskelilien, Heibergs En Sjæl efter Døden og Paludan-Müllers Benedikt af Nurcia. Mod Slutningen af Aaret agtes der med 5. Kl. læst noget Svensk.

Oldnordisk. (Knst. Lr. Giersing) 5. Kl. (2 Tmr.). Wimmers Læsebog, S. 1—14 og 73—104. Wimmers Formlære. — 6. Kl. (1½ Tm.) Wimmers Læsebog S. 73—104 og Hoff og Hoffory: Oldisl. Læse-stykker I. læst og gjenlæst. Wimmers Læsebog S. 26—72 gjenlæst. Wimmers Formlære. I begge Klasser er der givet et kort Omrids af den oldnordiske Litteratur-historie.

Latin. 1. Kl. (Adj. Ramsgaard, 6 Tmr.). Silf-verbergs Læsebog, S. 1—6, 17—29, 40—47. Bøjnings-læren samt enkelte Regler af Kasuslæren efter Madvig. Fra Midten af Februar 2 Stile om Ugen, hidtil i alt 26. — 2. Kl. (Knst. Lr. Giersing, 7 Tmr.). Af Cæsars Gallerkrig er læst og gjenlæst 3. Bog og 1. Bog, Kap.

1—16. Af Madvigs Sproglære er læst Bøjningslæren og Syntax, Kap. 1—8. Efter Iversens Stiløvelser ugentlig 2 Stile hjemme og 1 paa Skolen, hidtil i alt 94 Stile. Mundtlig Stil. — 3 Kl. (Adj. Ramsgaard, 7 Tmr.). Cæsars Gallerkrig, 5. Bog fra Kap. 45 til Slutningen og de 24 første Kapitler af 6. Bog. Ciceros første Tale mod Katilina. Ovids Ceres, Vers 1—232 og 299—318. Det vigtigste af Madvigs Sproglære. Hver Uge 2 Stile hjemme og, naar Tiden har tilladt det, 1 paa Skolen, hidtil i alt 102. Iversens Stiløvelser ere for største Delen anvendte. — 4. Kl. (Ovrlr. Dr. Bang, 8 Tmr.). Ciceros 3. Tale mod Katilina og Talen for Milo; Cæsar de bello Gallico 3. Bog; Livius 5. Bog 19—27 og 35,4—49,7; Ovids Metamorfoser efter Blochs Udvalg: Pentheus, Ino og Athamas, Kadmusens Forvandling, Perseus. Det vigtigste af Madvigs Sproglære til Kap. 8. Hver Uge er skrevet 1 Stil hjemme og 1 paa Skolen, hidtil i alt 65; desuden en Time ugentlig mundtlig Stil. Dels Kerrns, dels Iversens Stiløvelser har været benyttede. Hovedpunkterne af de romerske Antikviteter efter Thomsens: Det romerske Stats- og Privatliv i Oldtiden. — 5. og 6. Kl. (Rkt. Lefolii, 8 Tmr., desuden 1 Tm. særlig med 5. Kl.). Skriftlig er der hver Uge efter Henrichsens Opgaver udført en Oversættelse fra Latin, hvorved begge Klasserne hele Aaret har fulgts ad, hidtil i alt 37. Efter Forberedelse hjemme har begge Klasser læst Ciceros Tale for Sextus Roscius, 6. Bog af Vergils Æneide, Horatses Breve og 5. Bog af Ciceros tuskulanske Undersøgelser; uden Forberedelse af Kvintilian 1. Bog Kap. 1—3; 8; 9; 10, 34—49; af Ovids Forvandlinger i Blochs Udvalg, Stykkerne 8 og 14 (553 Vers), og af 2. Bog af Tacituses Aarbgr. Kap. 1—25; 5. Kl. desuden af Sallusts Jugurtha Kap. 1—50. Med 5. Klasse ventes endnu læst med

Forberedelse 2. Bog af Ciceros tuskulanske Undersøgelser. Sproglæren er bleven behandlet mundtlig, efter som der har været Anledning dertil enten ved Læsningen eller ved Gjennemgangen af de skrevne Oversættelser.

Græsk. 3. Kl. (Ovrlr. Dr. Bang, 5 Tmr.). Bergs Formlære. Sammes Forskole og af Mytherne i Læseboogens 2. Afdeling Stykkerne 1—5, 9—11, 13, 18 og 19, 1-6. — 4. Kl. (Knst. Lr. Giersing, 5 Tmr.). Xenofons Anabasis, 4. Bog. Homers Odysse 11. Bog. Bergs Formlære. Dorphs græske Mythologi under Forevisning af Billeder. — 5. Kl. (Adj. Dr. Heise, 5 Tmr.). Homers Odysse VII, VIII, X, XI, XII. Herodot VIII, 40 til Slutning. Xenofons Memorab. 1. Bog. Formlæren gjenlæst efter Berg. Stykker af Litteraturhist. efter Tregder, efter som Forfatterlæsningen gav Lejlighed dertil. — 6. Kl. (Ovrlr. Dr. Bang, 6 Tmr.). Iliadens 10. Bog. Petersens Anthologi: Kallinos, Tyrtaios 1 og 4; Mimnermos, Solon 1, Xenofanes, Epigrammerne, Anakreon og Anakreontiske Digte. Lysiases Taler mod Pankleon og om Aristofaneses Formue. Thriges Udvalg af Platon, S. 99—130 (Hippias major og de republica, I—III). Herodots 3. Bog, 1—79, 120—149, og 4. Bog, 83—98, 118—167, 181—205. Bergs Formlære. Tregders Mythologi. Det vigtigste af de græske Antikviteter efter Christensens: Det græske Statsliv i Oldtiden. Litteraturhistorien efter Tregders Haandbog.

Tysk. 1. Kl. (Ovrlr. Bahnson, 2 Tmr., desuden 1 med Realdisciplene). Af Kaper og Simonsens Læsebog er læst Side 1—84. Realafdelingen har skrevet 1 Stil om Ugen, hidtil i alt 33 og læst det vigtigste af Formlæren efter Hjort. — 2. Kl.

(Ovrlr. Bahnson, 2 Tmr., desuden 1 med Realdisciplene). Af samme Læsebog er læst Side 93—180. Realafdelingen har skrevet 1 Stil om Ugen, hidtil i alt 31, og er jævnlig øvet i mundtlig Stil. — 3. Kl. (Adj. Ramsgaard, 2 Tmr., desuden 1 med Realdisciplen, indtil han gik ud $3\frac{1}{3}$). Kaper og Simonsens Læsebog for de højere Klasser, S. 218—291, og samme Bogs poetiske Del til S. 78. Hjorts kortfattede Sproglære (Kapers Udgave) er gennemgaaet til Ordføjningslæren. Uden Forberedelse er læst E. T. A. Hoffmann: *Fräulein v. Scuderi*, W. Hauff: *Jud' Süsz og Die Bettlerin vom Pont des Arts*. Realeleven har desuden læst Ordføjningslæren efter Hjorts kortfattede Sproglære og skrevet 1 Stil om Ugen, i alt 27. — 4. Kl. (Adj. Ramsgaard, 2 Tmr., desuden 1 med Realdisciplene). Kaper og Simonsens Læsebog for de højere Klasser, S. 291 til Slutningen, og samme Bogs poetiske Del fra S. 77 til Enden. Dels med, dels uden Forberedelse har Klassen gennemgaaet: Schiller: *Die Piccolomini*, Chamisso: *Peter Schlemihl*, E. T. A. Hoffmann: *Das Majorat*, W. Hauff: *Die Bettlerin vom Pont des Arts* og en Del af Goethes *Reineke Fuchs*. Hjorts kortfattede Sproglære til Ordføjningslæren. Realeleverne har desuden læst Ordføjningslæren efter Hjorts kortfattede Sproglære og skrevet 2 Stile om Ugen, hidtil i alt 69. — 5. Kl. (Adj. Ramsgaard, 2 Tmr.). Goethe: *Aus meinem Leben*, 1., 2. og 5. Bog, og *Iphigenie auf Tauris*, Schiller: *Der Geisterseher*, *Denkwürdigkeiten aus dem Leben des Marschalls von Vieilleville* og *Wilhelm Tell*, Wieland: en Del af *Oberon*. Hjorts kortfattede Sproglære er lagt til Grund for et Kursus i Sproglære. Enkelte Dele af Litteraturhistorien ere gjorte til Gjenstand for Samtale i

Timerne. Der er skrevet 20 Stile og 10 Oversættelser fra Tysk paa Dansk.

Fransk. 1. Kl. (Ovrlr. Bahnson, 3 Tmr.). Af Borrings „manuel“ er læst Side 81—149. Formlæren efter Pio. — 2. Kl. (Ovrlr. Bahnson 3 Tmr.). Af Sicks Læsebog for Mellemlasserne er læst Side 1—96. Ugentlig er skrevet 1 Stil efter Borrings Stiløvelser, hidtil i alt 34. — 3. Kl. (Ovrlr. Bahnson, 2 Tmr.). Af samme Læsebog er læst Side 92—173. 1 Stil ugentlig efter Borrings Stiløvelser, hidtil i alt 36. Mundtlig Stil er øvet. I Pios Sproglære er læst § 1—57 af Ordføjningslæren. — 4. Kl. (Ovrlr. Bahnson, 2 Tmr.). Af Borrings „Études littéraires“ er læst Side 1—105, desuden af samme Bog uden Forberedelse omtrent 60 Sider. 1 Stil om Ugen, hidtil i alt 34. — 5. Kl. (Ovrlr. Dr. Bang, 3 Tmr.). Borrings Études littéraires, S. 172—270 ; uden Forberedelse Mérimés Colombe, S. 1—86. Hele Sproglæren efter Pio. Ugentlig 2 Stile hjemme og 1 paa Skolen, hidtil i alt 91. 6. Kl. (Ovrlr. Dr. Bang, 3 Tmr.). Herrig & Burgny: La France littéraire, S. 158—193, 210—215, 407—410, 425—436, 459—465, 517—522, 529—530, 531—544, 574—578, 594—610, 660—666. Grammatik og Stil som i 5. Kl., hidtil 92 Stile.

Engelsk. 1. Kl. (Knst. Lr. Giersing, 3 Tmr.). Listov, Ledetraad, I. Fra April 1 Stil ugentlig med Benyttelsen af Ledetraadens „Blandede Øvelser“, hidtil i alt 6. Rosings Formlære indtil Uregelrette Verber. — 2. Kl. (Adj. Feddersen, 4 Tmr.). De første 13 Kap. af Charles Dickens's „A child's history of England“. Gram. gjenlæst. — 3. Kl. (Adj. Feddersen, 3 Tmr.).

Samme Bog fra Kap. 33—40. Stiløvelser. — 4. Kl. (Knst. Lr. Giersing, 3 Tmr.). Løkke, Engelsk Læsebog for Mkl. S. 1—149 med Undtagelse af St. 3, 7 og 8. Achild's history of England I, S. 67—136. Rosings Formlære. Indtil Jul 1 Stil ugentlig, i alt 14. Kursorisk Læsning 1 Gang ugentlig. — 5 Kl. (Knst. Lr. Giersing, 2 Tmr.). Listovs The English Reader: Forskolen med Overspringelse af enkelte Stykker og S. 37—95 samt Macaulay, Lord Clive, S. 1—15. Rosings Formlære. Kursorisk Læsning omtr. 30 Sider. — 6. Kl. (Knst. Lr. Giersing, 1½ Tm.). Listovs The English Reader S. 62—95 og Macaulay, Ranke: History of the Popes. Gjenlæst Listovs Reader S. 1—62 og 95—105. Rosings Formlære. Kursorisk Læsning 1 Gang ugentlig.

Religion. (Ovrlr. Bahnson) 1. Kl. (2 Tmr.). Balslevs Katekismus fra „Troen“ til 3. Troesartikel. Assenses Bibelhistorie forfra til 6. Afsnit. — 2. Kl. (2 Tmr.). Balslevs Katek. fra 3. Troesartikel til Enden. Assenses Biblhist. fra 6. Afsnit til Side 129. — 3. Kl. (2 Tmr.). Balslevs Katek. forfra til „Troen“. Assenses Biblhist. fra Side 129 til Enden. Af det N. Tst. er der læst forskjellige Stykker med disse 3 Kl. — 5. Kl. (1 Tm.). Af Mathæuses Evangelium er læst fra Kap. 1—13. Reformationens Historie indtil 1530 er fortalt. Fremstilling af den katholske Kirkes Hovedlærdomme. — 6. Kl. (1 Tm.). Den sidste Part af Johanneses Ev. samt Jesu Bjergprædikener er læst. Kirkens Historie i de 3 første Aarhundreder samt Reformationens Historie til 1530 er fortalt.

Historie. (Adj. Dr. Heise) 1. Kl. (2 Tmr.). Blochs Lærebog for Realskoler, 1. Del forfra til

Korstogenes Slutning. — 2. Kl. (2 Tmr.). Samme Bog, Middelalderen og den nyere Historie til 1789 (med Forbigaaelse af Middelalderen). — 3. Kl. (2 Tmr.). Efter samme Bog hele Nordens Historie og den almindelige Historie fra 1789 til Nutiden. — 4. Kl., stud. (2 Tmr.). Efter samme Bog fra 1789 til Nutiden. Thriges Oldtidens Historie indtil Rom. Realafdl. (3 Tmr.). Et fuldstændigt Kursus efter Blochs Lærebog for Realskoler. — 5. Kl. (3 Tmr.). Oldtidens Historie efter Thrige. Middelalderens og Nordens Historie (indtil 1523) efter Blochs større og Thriges Lærebøger. — 6. Kl. (4 Tmr.). Et fuldstændigt Kursus efter Thriges og Blochs større Lærebøger.

Geografi. (A dj. Feddersen, hver Kl. 2 Tmr. undtagen 3. Kl., der tilsammen i 3 Tmr. ugentl. har haft Geogr. og Naturhist., saa at Læreren har haft fri Raadighed til paa de forskjellige Tider af Aaret at bruge den 3. Time til det af de to Fag, der trængte til den). 1. Kl. Erslevs Geografi Nr. 2, Danmark, Norge, Sverige, Østevropa og af Mellemeuropa indtil Frankrig. — 2. Kl. Samme Bog fra Holland til Asien. — 3. Kl. Samme Bog, de fremmede Verdensdele. — 4. Kl. Et fuldstændigt geografisk Kursus tilige med en udførligere Oversigt over den fysiske Geografi, end Bogen har det. I de ældre Klasser er jævnlig læst og gennemgaaet udførligere Afsnit af Geografien.

Naturhistorie. (A dj. Feddersen, hver Kl. 2 Tmr. undtagen 3. Kl. [hvorum se ovenfor under Geogr.]). 1. Kl. Feddersens „Dyrerigets Naturhistorie“ fra Krybdyr til Bløddyr. — 2. Kl. Erslevs Botanik forfra til de blomsterløse Planter. — 3. Kl. Efter Fedder-

sens Bog er læst 2. Afdeling, Mennesket samt Pattedyr og Fugle. — 4. Kl. Zoologien og Botaniken gjenlæst. — Med de ældre Klasser er der foretaget nogle Ekursioner, lige som enkelte Afsnit af Naturhistorien ere særlig gennemgaaede ved Foredrag og Oplæsning; et Dyr af hver Hvirveldyrklasse er aabnet, og dets indre Bygning forklaret.

Regning og Matematik. 1. Kl. (Adj. Møller, 6 Tmr.). Steens Arithmetik S. 1—23. Sammes matematiske Opgaver Nr. 1—136. Møller, Læren om Rumstørrelser og nogle af de tilsvarende Opgaver i sammes Regnebog. Brøk og Decimalbrøk. — 2. Kl. (Adj. Petersen, 6 Tmr.). Steens Arithmetik fra S. 48 og ud. Steens Algebra forfra til § 21, Sd. 31. Steens Matematiske Opgaver fra alm. Bem. F. og alt om Proportioner og Decimalbrøk. Petersens Geometri forfra til Cirkelperiferiens Deling. Brøk, Decimalbrøk og Proportioner (omvendt og sammensat Forhold, Delingsregning, Procentregning). — 3. Kl. (Adj. Møller, 4 Tmr., Rldspln. desuden 2 Tmr.). Steens Algebra Side 28—91. Petersens Geometri Side 51 til Enden. Hjemmeopgaver 1 Gang om Ugen, ialt 74. Realisten har i de særlige Timer haft Øvelse i praktisk Regning. — 4. Kl. (Adj. Petersen 5 Tmr., Rldspln. desuden 2 Tmr.). Steens Algebra: Læst Egenskaber ved hele Tal; gjenlæst hele Bogen 2 Gange, Proportioner, Decimalbrøk foruden andre Afsnit af Arithm. Petersens Geometri: Gjenlæst 2 Gange. Hjemmeopgaver 1 Gang om Ugen, ialt 73; 1 Time om Ugen anvendt til praktiske Øvelser. Realisterne har i deres særlige Timer haft Øvelser i geometrisk Tegning.

Naturlære. 3. Kl. (Adj. Møller, 2 Tmr.). Lorenzes kortfattede Naturlære: Ligevægt og Bevægelse, samt Gnidningselektricitet. — 4. Kl. (Adj. Møller, 2 Tmr.). Samme Bog: Bevægelse og Lyd. Jespersens Kemi, Repetition. — 5. Kl. (Adj. Petersen, 3 Tmr.). Schmidts Naturlære forfra til Lysct. — 6. Kl. (Adj. Petersen, 3 Tmr.). Schmidts Naturlære fra Lyden og ud; Gjenlæsning af hele Bogen. Jørgensens Astro-nomi læst og gjenlæst.

Tegning. (Adj. Møller, hver Klasses Real-afdeling 2 Tmr.). 1., 2. og 3. Klasse Konturtegning efter Hetsches og Petersens Fortegninger. — 4de Kl. Konturtegningen fortsat. 2 af Disciplene har tegnet efter Klodser og Vaser.

Sang. (Organist Amberg). Ved Udgangen af Maj Maaned deltog af Skolens 60 Disciple 32 i Sang-undervisningen, 14 ansaas for at mangle Forudsætningerne for at kunne det, og hos 14 andre var Stemmen i Overgang. Undervisningen er bleven given i 4 Timer ugentlig, og Disciplene har været fordelte klassevis, saa at 6., 5. og 4. Kl. (9 Dscpl.), 3. og 2. Kl. (13 Dscpl.) og 1. Kl. (10 Dscpl.) har haft hver Afdeling 1 Time; den 4. Time er bleven brugt til Sammensang, som i Aar er bleven udført firstemmig (Sopran, Alt, Tenor og Bas). Ved Øvelserne er brugt Udvalg af Melodier, hentede fra forskellige Samlinger, som, for saa vidt de ikke forefandtes i firstemmig Udsætning, er besørget udsatte af Læreren.

Gymnastik. (Adj. Petersen med Bistand af Gymnastiklærer i Hæren, Sergent Honoré). Af Skolens 60 Disciple er for Tiden 9 aldeles og 4 til Dels

udelukkede fra Undervisningen af Helbredshensyn. Hver af de andre Disciple har haft Undervisning i Faget i 4 Tmr. ugentlig, saa at det i alt har optaget 12 Timer. Den ene af disse er bleven brugt til Exercits med de tre øverste Klasser. Samtlige Disciple har været inddelte i tre Hold, nemlig 6., 5. og 4. Kl. paa tilsammen 17 Disciple, 3. og 2. Kl. paa tilsammen 18 Disciple og 1. Kl. paa 12 Dcple. Undervisningen har foruden de almindelige Øvelser omfattet Øvelser ved Trapetset. Den er kun bleven afbrudt ved Svømme- og Skydeøvelserne men slet ikke forstyrret ved Kulde; i 7 Uger af Januar og Februar Maaned blev Timerne for det meste brugt til Skøjteløbning.

Svømning. (Adj. Petersen med Bistand af Gymnastiklærer i Hæren, Sergent Honoré). Undervisningen aabnedes i Sommeren 1878 Mandagen d. 24. Juni, og der vedblev saa at være Lejlighed aaben for Skolens Disciple til i dertil bestemte Timer at komme til at svømme under Lærerens Tilsyn indtil Sommerferien og efter denne indtil Lørdagen d. 14. Septbr.; men fra den Dag af, da Skolens daglige Undervisning sluttedes, Tirsdagen d. 2. Juli, indtil Ferien kunde der ikke foretages nogen regelmæssig Undervisning med alle Disciple hver af de vedkommende Dage. Ellers er i det angivne Tidsrum Undervisningen bleven given paa 5 Dage om Ugen, hver Dag i 2 Timer, saa at alle de Disciple i Skolen, der ikke af Helbredshensyn har været udelukkede fra Øvelserne, har kunnet komme i Vandet hver Dag. Efter at Begynderne forud har faaet Tagene indøvede i Svømmemaskinen i Skolens Gymnastikhus, svømmer enhver med Svømmetornyster paa, indtil han uden dette kan svømme 400 Alen i slap Sele; kan han dette, bliver han Frisvømmer. Af de 64 Disciple, der var i Skolen d. 14de Septbr. f. A., var 22 Frisvømmere og 4 ude-

lukkede fra Øvelserne af Helbredshensyn. De dygtigste Frisvømmere stædes til at underkaste sig en Prøve i at svømme tværs over Viborg Nørresø, omtr. 1200 Alen. Men blandt Skolens nuværende Disciple er der ingen, der har bestaaet denne Prøve; dog har der i de senere Aar hvert Aar været flere, der havde kunnet stædes til at underkaste sig den, saa fremt den til Byens Svømmeplaade hørende Baad, som altid skal følge med Svømmerne over Søen, havde været i brugbar Stand.

Skydning. De to øverste Klasser samt 4. Kl.'s Realdisciple (Adj. Petersen med Bistand af Sergent Hennings). I Aaret 1878 holdtes Øvelserne i Riffel-skydning fra Begyndelsen af April Maaned, saa at der i Almindelighed faldt 1 Skydedag hver Uge, naar Vejret ikke voldte Hindringer, i alt før Sommerferien 9 Skydeture og efter den 6. Der blev skudt til den Skive, Skytteforeningerne brugte indtil Udgangen af Aaret 1872, en aflang Firkant med 3 Grader; efter de gjældende Bestemmelser fik hver Discipel hver Gang 5 Skud, af hvilke ved de fem sidste Skydeture før Sommerferien 2 gjordes med Remingtonbøssen. Under 15. Juli indsendtes til Ministeriet den befalede Beretning om

Udfaldet af Skydeøvelserne i Skoleaaret 1877-78.

6. Kl. 4 Disciple. 5. Kl. 10 Disciple.	Afstand i Alen.	Tal af			Sum.
		Skud	Points	Træf- fere.	
6. Klasse	100	42	114	38	152
5. Klasse	100	122	297	104	401
6. Klasse	200	97	184	70	254
5. Klasse	200	301	557	218	775
6. Klasse	300	160	269	104	373
5. Klasse	300	296	414	166	580
Sum af		1018	1835	700	2535: 1018 = 2,49

Ved Afslutningen af Forsommerens Øvelser holdtes **Præmieskydning**, hvis Udfald ses af nedenstaaende Oversigt.

Udfaldet af Præmieskydningen for Aaret 1877-78.

Disciplenes Navn og Klasse.	Afstand i Alen.	Skud.					Sum af Af- standemaatte i Tommer.	Sum.	Præmie.
		1.	2.	3.	4.	5.			
6. Kl. Berggreen	300	0	0	0	1	3	30½	6	2den.
— Damsgaard	300	0	0	1	1	0	56	4	
— Jansen	300	1	2	0	2	1	63	10	1ste.
— Koch	200	2	0	3	2	1	52½	12	
5. Kl. Feddersen	200	0	0	1	1	0	33½	4	
— Gjerding	200	1	1	1	2	2	83	12	
— Krarup	200	0	2	1	2	1	82	10	
— Lehn	200	2	1	2	2	2	87	14	1ste.
— Lorentzen	200	1	0	3	1	0	45	8	
— Mogensen	200	1	1	0	0	2	68	7	
— Morville	200	2	3	0	2	1	43	12	
— Mynster	200	2	0	1	0	3	34½	9	
— Plesner	200	1	1	2	1	1	110	11	
— Ulrich	200	0	1	3	3	2	42	13	2den.

NB. Det bemærkes, at alle Skud udførtes i frit Anlæg. Præmiernes Værdi var paa 300 Alens Afstand 12 og 8 Kr. og paa 200 Alen 6 og 4 Kr. Disse Beløb brugtes efter Præmietagerens Ønske, for Jansens Vedkommende som Bidrag til Kjøb af Strøms Literaturhistorie, 2. Del af Paludan-Müllers Ungdomsskrifter, Baggesens Komiske og satiriske Digte ved Kr. Arentzen, og Kr. Richardt's Nyere Digte, og for Berggreens til en Rejsetaske, for Lehns og Ulrichs som Bidrag til Kjøb henholdsvis af en Rejsetaske og af Cazins De fysiske Kræfter ved C. Tychsen.

Stueskydning er i nogle faa Timer blevet foretaget med de to øverste Klasser.

Til den forestaaende Afgangsprøve for studerende Disciple af sproglig-historisk Retning indstille sig de 9 Disciple i 6. Kl., som opgive i Latin af Cicero Talen for Sext. Roscius og af de Tuskulanske Undersøgelser 5. Bog og af 1. Bog § 43—119; af Livius 21. Bog; af Tacitus Annalernes 1. Bog; af Vergils Eneide 2. og 6. Sang og af Horats Brevene og de 2 første Bøger af Oderne.

Uden Forberedelse er med disse Disciple i deres to sidste Skoleaar blevet gennemlæst af Cicero den 1. filippiske Tale, af Brevene efter Kielsens Udvalg 11.—23. Brev og af den 1. Bog af de Tuskulanske Undersøgelser § 1—42; af Kurtius de første 38 Kapitler af 8. Bog; af Kvintilian Prooem. og af 1. Bog Kap. 1—3; 8; 9; 10, 34—49; af Justinus Præfatio og 1. Bog samt af 2. Bog § 1—20; af Tacitutes Annaler omtrent den første Halvdel af 2. Bog; og af Ovids Forvandlinger efter Blochs Udvalg Stykkerne 8—14 (553 Vers).

i Græsk af Homer Odysseens 10. og 11. Sang og Iliadens 8., 9. og 10. Sang; af Herodot 3. Bog Kap. 1—79, 120—49 og 4. Bog Kap. 83—98, 118—67 og 181—205; af Bergs Udvalg af græske Historikere Stykkerne 3—7 og 18—20; af Lysias Talen mod Diogejton, mod Kornhandlerne, mod Pantheon, om Aristofaneses Formue og for Mantitheos; af Thriges Udvalg af Platon S. 99—130 og af Petersens Anthologi Kallinos, Tyrtæos 1 og 4, Mimnermos, Solon 1, Xenofanes, Anakreon, Epigrammerne og anakreontiske Digte.

i Oldnordisk S. 26—104 af Wimmers Læsebog med Forbigaaelse af Versene i Gunlögs Saga samt Hoff og Hofforys Oldislandske Læsestykker I.

og i Engelsk af Listovs The English Reader S. 1—105; og af Macaulays Essays Ranke: History of the Popes.

4. Klasse opgiver til Aarsprøven i Fransk S. 1—105 af Borrings Études littéraires,

og Realdisciplene
 i Engelsk Løkkes Læsebog for Melleml. S. 1—149
 med Forbigaaelse af Stykkerne 3, 7 og 8 og af Dickens:
 A child's History of England I Sd. 67—136.

V. Understøttelsesmidler.

A. Offentlige Stipendier og fri Undervisning.

Den Understøttelse, der hører til den ved Overskriften betegnede Art, tilstaas kun efter Ansøgning; en saadan stiles enten til Ministeriet eller Rektoratet, men indgives til dette samtidig med Undervisningens Begyndelse i det ny Skoleaar eller i alt Fald inden Udgangen af Avgust Maaned; ingen kan gjøre Regning paa at blive indstillet, dersom Ansøgningen ham vedrørende indkommer senere. Ansøgningen maa indeholde fuldstændig og nøjagtig Oplysning om Indtægter og Formuesstilling og andre hidhørende Forhold samt stadfæstes ved fyldestgjørende Attest. Men naar en Discipel en Gang har faaet et Stipendium eller fri Undervisning, behøver der for hans Vedkommende ikke at indgives ny Ansøgning om fremtidig eller forøget Understøttelse, med mindre saadant udtrykkelig bliver forlangt. Ministeriet træffer Afgjørelse om Understøttelsesmidlernes Anvendelse og Fordeling; Indstilling gjøres af Rektoratet efter Samraad med Skolens Lærere i et i dette Øjemed afholdt Lærermøde; foruden Trang er det en uundværlig Forudsætning for Opnaaelse af en Understøttelse af denne Art, at vedkommende Discipel baade i Aarets Løb har udført sit Arbejde til Skolen paa en tilfredsstillende Maade og

har gennemgaaet Aarsprøven saaledes, at han i det mindste har faaet godt til Hovedkarakter. Skolens Realdisciple har kun Adgang til fri Undervisning men kan ikke faa Stipendium.

Af de oplagte Stipendier udbetales den ene Trediedel til vedkommende ved hans Afgang fra Skolen efter bestaaet Afgangsprøve; men saa fremt han ikke lader sig indskrive som akademisk Borger ved Kjøbehavns Universitet før Begyndelsen af det næste akademiske Semester, bliver det saaledes udbetalte Beløb at betale tilbage til Skolen. Af de øvrige to Trediedele udbetales i Regelen den ene Halvdel ved Udløbet af det første Semester, efter at vedkommende er bleven indskreven ved Universitet, den anden ved Udløbet af det andet Semester; Examensbevis, akademisk Borgerbrev samt Flidsattest forevises da for Oplagspengenes Eforus, og mod en Anvisning fra denne udbetales Beløbet fra Universitetskvæsturen.

For Stipendieaaret 1. Oktbr. 1878 til 30. Septbr. 1879 blev ved Skrivelser af 18. September 1878, 7. Marts og 4. April 1879 fra Ministeriet til Skolens Forstanderskab Fordelingen fastsat, som følger:

1. Højeste Stip. 100 Kr. helt at oplægge samt fri Undervisning tilstodes Kr. Mogensen, Carl Lorentzen, Jens Christensen, Povl Povlsen og Julius Gjerding samt som extraordinær Gratist Jacob Bang.

2. Mellemste Stip. 70 Kr. helt at oplægge samt fri Undervisning tilstodes August Ørbech.

3. Laveste Stip. 40 Kr. helt at oplægge samt fri Undervisning tilstodes Chr. Hvam.

4. Fri Undervisning tilstodes J. A. Hoff, Nathanael Gjerløff, Valdemar Wiese, samt som ordinære Gratister Brødrene Peter og Arthur

Feddersen, fremdeles for første Halvaar Henrik Schierning.

5. Højeste Stipendium, 100 Kr., helt at udbetale som Hjælp til Skolepenge tilstodes G. Mynster, Søren Sørensen, Jens Nielsen og Rasmus Lind.

B. Det Nissenske Legat.

Dette Legat har kun studerende Disciple Adgang til at understøttes af. Efter Fundatsens Bestemmelse træffes Afgjørelsen om dets Anvendelse hvert Aar i Begyndelsen af December Maaned ved et Lærermøde; stemmeberettigede er foruden Rektor alle ved Skolen fast ansatte eller konstituerede Overlærere og Adjunkter. Om den Understøttelse, der uddeles til Disciple, der er i Skolen, behøver der ikke at indgives Ansøgning, medens det dog er en Selvfølge, at den ikke tilstaa nogen, om hvem det ikke forud vides, at han vil modtage Understøttelse. Men da Renterne af Oplagspengene tillige med de hjemfaldne Oplagspenge skal anvendes som Understøttelse i de første Universitetsaar for Studenter, der er dimiterede fra Skolen, maa de Studenter, der ønske at komme i Betragtning ved Uddelingen, inden Begyndelsen af December Maaned derom til Rektoratet indgive skriftlig Begjæring med udførlige Oplysninger om deres Stilling og Angivelse af, hvad de maatte tjene ved Undervisning. Det er vedtaget i Regelen ikke at tilstaa nogen denne Understøttelse efter Forløbet af det 3. Universitetsaar.

For Aaret 1878—79 blev Legatet ved Lærermøde den 5. December f. A. uddelt, som følger:

1. Som „Understøttelse for trængende Disciple, der opføre sig godt“, uddeltes de $\frac{4}{5}$ af Grundfondens Renter indtil 11. Decbr. 1878 til Beløb 810 Kr. 60 Øre til 14 af Skolens Disciple, saaledes at Chr.

Mogensen og Jens Christensen fik hver 90 Kr. 30 Øre, Peter Feddersen, Carl Lorentzen, Georg Mynster, Julius Gierding, Povl Povlsen og Jacob Bang hver 65 Kr., og Søren Sørensen, Aug. Ørbech, Henr. Schierning, Jens Nielsen, Mart. Ludv. Hoff og Rasmus Lind hver 40 Kr.

2. Som „Vidnesbyrd om Paaskjønnelse af Flid og Opmuntring til Anstrængelse fremdeles“ blev den øvrige $\frac{1}{5}$ til Beløb 202 Kr. 65 Øre tillagt 6 af Skolens Disciple, saaledes at Chr. Hvam fik 41 Kr. 33 Øre, Viggo Esmann 41 Kr. 32 Øre, og Conr. Lehn, Julianus Plesner, Frdr. Ulrich og Aage Kjær hver 30 Kr. — At den tilstaaede „Understøttelse“ tillige var at betragte som „Vidnesbyrd om Lærernes Tilfredshed med Fliden og Opmuntring for den følgende Tid“, vedtoges det blandt de under 1 nævnte at tilkjendegive Kr. Mogensen, Jens Christensen og Jac. Bang.

3. Renterne af Oplægspengene for Aaret fra 11. Decbr. 1877 til 11. Decbr. 1878 til Beløb 76 Kr. 27 Øre tillige med de efter Discipelen Andr. Nielsens Udtrædelse af Skolen hjemfaldne Oplægspenge til Beløb 40 Kr., tilsammen 116 Kr. 27 Øre, tilstodes den fra Skolen i Aaret 1877 dimitterede Student Jacob Schaltz.

C. Det Moltkeske Legat

er efter Fundatsen bestemt til Understøttelse for Embedsmænds Sønner, som gaa i Skole eller paa anden Maade nyde Undervisning, uden at Bestemmelse til Studering er en nødvendig Forudsætning for at kunne faa det. Viborg Kathedralskole er tillagt 2 Portioner deraf, hver paa 80 Kr. aarlig, som udbetales gjennem Rektoratet til 11. Juni og 11. Decbr. Termin, hver Gang med Halvdelen. Retten til at afgjøre, hvem der

skal nyde disse to Portioner, tilkommer Lehnbesidderen af Grevskabet Bregentved.

I Aaret 1878 har de været tilstaaede Disciplene Peter Feddersen og Jac. Bang.

D. Det Jessenske Legat

er efter Fundatsen bestemt til Understøttelse for 3 „af de dueligste og bedste fattige“ studerende Disciple i Viborg Kathedralskole, som da kunne erholde det, naar de er i Skolens øverste Klasse, og vedblive at nyde det „i de første 3 Aar efter at de ere dimitterede til Akademiet, ifald de der opholde sig til deres Studiers Fortsættelse“; dog har Slægtinge af Rektor Jessen og hans Enke, D. C., født Ostenfeld, som stiftede Legatet den 5. Maj 1792, Fortrinsret, enten de saa gaa i Viborg Kathedralskole eller søge en anden Skole, saaledes at ingen uden for de to Slægter da har Adgang til at nyde det. Stiftets Biskop og Stiftsprovst tage Bestemmelse om Uddelingen. Foruden Renterne af den oprindelige Kapital, „det større Jessenske Legat“, uddeles tillige Renterne af en „Oplagskapital“.

For Aaret 1878 er „det større Legat“ udbetalt til P. V. Brasch, som er Discipel i Aarhus Kathedralskoles 2. stud. Klasse, og H. Ostenfeld i samme Klasse i Horsens lærde Skole, til hver med 38 Kr. 17 Øre; „det mindre“ til Student J. P. J. Mynster 3. Gang og til Discipel i Viborg Kathedralskoles 5. Kl. Jens Christensen med 18 Kr. 6 Øre til hver.

E. Det Mallingske Legat

er efter Fundatsen bestemt til hvert Aar at tildeles „den mest værdige og trængende iblandt dem, der i dette Aar er dimitterede fra Viborg Kathedralskole

og inskriberede ved Universitetet“. Skolens Rektorat skal derfor hvert Aar tillige med Meldingen om den afholdte Afgangsprøve indsende „en Forklaring over enhver Trang og sædelige Forhold tillige med Oplysning, om Dimittenden har oppebaaret Beneficier ved Skolen og da hvilke“, samt om Afgangsprøvens Udfald for ham. Konsistorium ved Kjøbenhavns Universitet tager Bestemmelse om Legatets Anvendelse; men dette maa ikke tildeles nogen, som ikke i Skolen har været Stipendiat eller Gratist, og som ikke ved Afgangsprøven har erholdt mindst 2. Karakter.

I Følge Skrivelse af 9. Februar d. A. fra Legatets Eforus, theol. Prof. Hermansen, til Skolens Rektorat er for Aaret 1878 Legatet tilstaaet Student Johannes Berggreen med 164 Kr. 84 Øre, hvoraf i Følge Fundatsen Halvdelen er bleven ham udbetalt i November Maaned f. A., medens den anden Halvdel skulde udbetales i April Maaned d. A.

F. Det Juelske Legat

uddeles i 3 eller 5 Aar til to studerende ved Universitetet, fornemmelig fra Viborg, eller og fra Aalborg Kathedralskole. Et Medlem af den Juelske Familie, for Tiden Kmhr. Baron Juel-Ryssensten, R. af D. og DM., er Patron for Legatet; til ham indgives i Løbet af Skoletiden Ansøgning om Optagelse paa Listen over dem, der skal nyde Legatet.

I Aaret 1878 er det udbetalt til Student Carl Hansen 2. Gang og til Student Hannibal Nielsen 1. Gang med 75 Kr. 16 Øre til hver.

VI. Samlinger.

A. Bogsamlingen.

(Sluttet d. 25. Maj. 1879).

Fagsondringen slutter sig til den i 1874 udkomne Fortegnelse over hele Samlingen, saaledes at Løbenumrene henvise til de tilsvarende Afdelinger i denne. Ved Fortsættelser er Titelen saa vidt mulig afkortet; naar Værket er sluttet eller afsagt, tilføjes: *slut.* eller *afs.* Hvor Aarhundredet ikke angives, er det 18—. Hvad der er sendt fra Ministeriet, betegnes ved et —*m.* efter Titelen; hvad der er modtaget fra Forfattere eller Forlæggere, ligeledes ved *f.*, *frf.* eller *frl.*, andre Gaver ved —*g.*, for saa vidt *Giverens Navn* ikke meddeles.

I. Encyklopædi og blandede Skrifter.

2. **Videnskab.'s Selskab.** Det kgl. dnsk.
Oversigt ov. . . . Forhandl. o. s. v. 1876, 3;
1877, 2—3. — *m.*
3. **Tidskr. Nord.**, för vetenskap, konst och industri,
utg. af Letterstedtska förengn., red. af doc.
Claes Annerstedt, prof. C. M. Guldberg
och doc. Jul. Lange. Stockh. 1878; 1879, 1—2.
8. **Steffens. H.** Nachgelass. Schriften. Mit ein. Vor-
worte v. Schelling. Berlin. 46.

II. Historie og Geografi.

12. **Falkenberg. Chr.** Kalender. 1879.
16. **Cantù. Ces.** Verdenshist. o. s. v. Hft. 56—59. Kbh.
78—79. — *slut.*
18. **Schmidt. Vldmr.** Assyriens og Ægyptens gl. Hist.
Eft. den nyere Tids Forskninger. Dl. 2. Kbh. 77.
— — . Syriens Oldtid belyst ved ikke-
bibelse Kilder. Dl. 2. Kbh. 72.
22. **Kiepert. Heinr.** Lehrb. dr. alt. Geographie. Brln. 78.
23. **Kampen. Alb. v.** Descriptiones nobilissimorum apud

- (23) *Classicos locorum.* Series I: *Quindecim ad Cæsaris de b. G. comment. tabulæ.* Lief. 1—2. Gotha 79.
27. **Marquardt. Joach. u. Theod. Mommsen.** *Handb. dr. röm. Alterthümer.* Bnd. 1—2, Abth. 1—2, 2. Aufl. Leipz. 76—77; 4—6. Leipz. 73—78.
- Törnebladh. R.** *Om den romerska senatens nydanning efter konungaväldets fall.* Prg. Kalmar. 78.
28. **Orderici Vitalis** *angligenæ histor. ecclesiast.* — 246.
- Thrige. S. Bl.** *Korstogene til det hellige Land.* (Udg. „til Folkelæsning“). Kbh. 78.
34. **Købke. P.** *Om Runerne i Norden.* *Almenfattelig Fremstill.* Kbh. 79.
- Rosenberg. C.** *Nordboernes Aandsliv o. s. v.* I, 2; II, 1. Kbh. 78—79.
- Steenstrup. Jhns. C. H. R.** *Normannerne.* II. *Vikingetogene mod Vest i det 9. Aarh.* Kbh. 78.
- Storm. G.** *Kritiske Bidrag til Vikingetidens Hist. I.* *Krstnia.* 78.
36. *Aarsberetngr. fra det kgl. Ghmarch.* Bnd. 6, Hft. 3. Kbh. 78. — *m.*
- Diplomatarium Vibergense.* *Breve og Aktst. fra ældre viborgske Arkiver til Vib. Bys og Stifts Hist. 1200—1559.* Udg. for d. kgl. dnsk. Slsk. for Fædrel.'s Hist. og Sprog af A. Heise. Kbh. 79. — *g. fra Selskabets Best. ved Prof. P. G. Thorsen.*
- Magazin. Danske.* Rkk. 4, Bnd. 4, Hft. 4. Kbh. 78.
- Meddelelser fra Rentekammerarchivet, indeh. Bidrag til Danm.'s Hist. af utrykte Kilder.* Udg. af Joh. Grundtvig. 1877. Kbh. — *m.*
- Scriptores rerum Danicarum medii ævi, collegit et adornavit Jac. Langebek, adjectis indicibus absolvendum cur. legati*

- (36) Hjelmstjerne Rosencroniani curatores
Tom IX. Haun. 78. — *Gave fra Direktion.
for den grevel. Hj.-Ros. Stftls.*
40. **Thorsøe. Alex.** Den danske Stats Historie fra
1814—48. Kbh. 79.
43. **Lund. Troels.** Danmarks og Norges Hist. i Slutn.
af det 16. Aarh. I. Indre Hist. 1. Bg. Land
og Folk. Kbh. 79.
48. **Lassen. V.** Fortegnelse ov. det kgl. Sølvkammers
Inventarium i Aaret 1746. Prg. Helsingør 78.
56. Bang. J. H. Nogle Aktstykker og Uddrag af Breve
vedr. Johan v. **Bülow** til Sanderumgaard. Prg.
Sorø 78.
- Rosenørn. M. H. Grv. Geert af Holst. og Niels
Ebbesøn af Nørreriis. Hft. 5. 78.
- Af J. A. **Hansens** efterl. Papirer. Ordn. og udg. af
A. og O. L. Hansen. Hft. 1—4. Kbh. 78
—79.
- Bøgh. Nic. Signe **Læssøe** f. Abrahamson. En
Livsskildring. Kbh. 77.
57. **Hansen. V. Falbe- og Will. Scharling.** Danmarks
Statistik. Hft. 6—7. Kbh. 78—79.
- Meddelelser. Statist. Udg. af det stat. Bureau.
Bnd. 13. Kbh. 77. — *m.*
- Tabelværk. Stat. 3. Rækk. Udg. af det stat.
Bureau. Bnd. 32—33. Kbh. 77. — *m.*
- Trap. J. P.** Stat.-topogr. Beskr. ov. Danmark. 2.
Udg. Hft. 43—45. Kbh. 78—79.
- — -- — — . Atlas ved Ob.
Klingsey. Hft. 8—10. Kbh. 78—79.
58. Fabricius. O. **Horsens** Kjøbstads Beskr. og Hist.
Hft. 5—6. Odense 79. — *slut.*
- Jægerspris.** Beretn. fra Best. for Kong Frederik
VII's Stftls. for 1877. Kbh. 78. — *forf.*

- (58) Jordebog for **Viborg** Kjøbstad. Vbrg. 78. — *g. fra Byraadet.*
- Skatteligningen for **Viborg** Kbst. for Aar 1879 *med* Overslag ov. V. K.'s Indtægter og Udgifter for s. A.
63. **Kålund. P. E. Kr.** Bidrag til en hist.-topogr. Beskr. af Island I. Kbh. 77.
66. **Nielsen. Yngvar.** Bergen fra de ældste Tider indtil Nutiden. En hist. topogr. Skildring. Chrstnia. 77.
67. **Montelius** *og fl.* Sveriges hist. Dl. 3: 1521—1611. Af **Oskar Alin.** Hft. 4—6. Stockh. 78—79. — Dl. 4: 1611—1718. Af **Martin Weibull.** Hft. 1. Stockh. 78. — Dl. 5: 1718—1809. Af **Rudolf Tengberg.** Hft. 1—3. Stockh. 78—79.
69. **Ludvigsen.** Supplement til Englands Historie i L. K. Daas Lærebog. Prg. Skien 77.
71. **Ejnharts** Kejser Karl d. stores liv og levned i overs. af P. Kierkegaard. Kbh. 78.
81. **Schafarick. P. J.** Slawische Alterthümer. Deutsch v. M. v. Aehrenfeld, herausg. v. Hnr. Wutke. Bnd. 1—2. Leipz. 43—44.
94. **Vambéry. Arim.** Kulturskildringer fra Orienten Ovs. af H. W. Kbh. 77.
101. Elze. Karl. Lord **Byron.** Paa Dansk ved K. Kromann. Kbh. 76.
- Pingel. M. Camillo **Cavour,** Konger. Italiens Grundlægger. Kbh. 78. (*Kulturhist. Personl.* 7.—104).
- Lewes Grg. Hnr. **Goethes** Levnet og Værker. Ovs. fra Eng. af Anna W. Horn. Kbh. 74.
- Palleske. Emil. **Schillers** Levnet og Værker. Ovs. fra Tydsk og noget forkortet af Anna W. Horn. Dl. 1—2. Kbh. 75.

- (101) Genée. Rud. **Shakespeares** Liv og Værker.
Ovrs. af S. Birket Smith. Kbh. 77.
Høffding. H. **Spinozas** Liv og Lære. Et Bidrag
til Tænkningens Hist. i det 17. Aarh. Kbh.
77. (*Kulturhist. Personl.* 6.—104).
Andresen. Alb. George **Stephenson**, Grund-
læggeren af Jernbanerne. Efter S. Smiles.
Kbh. 77. (*Kulturhist. Personl.* 5.—104).
104. Personligheder. Kulturhist. Udg. af H.
Trier. 5—7. Kbh. 77—78.
111. **Mau. E.** Dansk Ordsprogsskat. Hft. 2—9. Kbh.
78—79.
115. Aarbøger for nord. Oldkynd. og Hist. osv.
1878, 2—4. Kbh.
Arkiv. Hist. Et Maanedskr. osv., udg. af J.
Petersen og Fr. Granzow. 1878, 6—12;
udg. af Fr. Granzow og S. B. Thrige.
1879, 1—5. Kbh.
Samlinger. Danske osv. Rkk. 3, Bind 6,
Hft. 1—4. Kbh. 78—79. — *slut*.
— til jydsk Hist. osv. Bd. 7, Hft. 1—2. Aalb. 78—79.
Tidsskrift. Geogr. osv. Bind 2, Hft. 5—12
med et Extrahft. Kbh. 78.
— Hist. osv. Rkk. 4, Bind 6, Hft. 3; Rkk. 5,
Bind 1, Hft. 1. Kbh. 78—79. — *m*.
116. Aarvog. Hist. Udg. af S. B. Thrige. 1879.
Kbh. 79. — *slut*.
Kildeskrifter. Hist. i Oversættelse. VIII
—XI. Kbh. 78—79.
Schiern. Fr. Nyere hist. Studier. Dl. 2. Kbh. 79.

III. Litteraturhistorie.

118. Bogfortegnelse. Dansk, osv. Aarg. 28, 3—9.
Kbh. 78. — *g*.

- (118) Boghandlertidende. Nord., osv. Aarg. 12., 1877—78, Nr. 53—56; Aarg. 13, 1878—79, Nr. 1—50. Kbh.
- Förteckning öfver böcker och skrifter, utg. på L. J. Hjertas förlag 1830—71. Stockh. 75.
- Verzeichniz der Bücher osv. 1878, 1; 2. — *g.*
119. Fortegnelse over afd. Dr. phil. O. A. L. Mørchs naturvidensk. Bogsaml., Skrifter og Manusk., som bortsælges. Kbh. 78.
121. **Arentzen. Kr.** Baggesen og Oehlenschläger osv. VII. 1820—26. Med Indholds- og Navnereg. af C. E. Secher. Kbh. 78. — *slut.*
- Borchsenius. Otto.** Fra Fyrerne. Litterære Skizzer. 1. Række. Kbh. 78.
- Erichsen. A. E.** Dansk og norsk Litteraturhist. til Skolebr. Kristiania. 78.
- Stolpe. P. M.** Dagspressen i Danmark, dens Vilkaar og Personer indtil Midten af det at-
tende Aarh. Bind 1. Kbh. 78.
131. Centralblatt. Ltrar. osv. Herausg. v. Fr. Zarncke. Leipz. 78, 22—52; 79, 1—20.

IV. Nationallitteratur.

133. **Annæ Comnenæ** Alexiadis libri XV. Græca recens., nov. interpr. Lat. subjec., Du Cangii comment. suasque annot. add. Ludv. Schopenus. Vol. I. Bonn. 39; II ed. Aug. Reiferscheid. Bonn. 78.
- Lykurgos's** Rede geg. Leokrates. Für den Schulgebr. erkl. v. C. Rehdanz. Leipz. 76.
- Musæus.** Carmen de Herone et Leandro Latine refictum. Auct. O. Gu. Lemke. Prg. Wisby 78.
- Plutark.** Levnetsskildringer i Ovr. fra Græsk v. V. Ullmann. Dl. 2. Arendal 78.

- (133) **Polybios.** Geschichten, übrs. v. I. F. C. Campe. Abtheil. 1—3. Stuttg. 63.

Xenophon.

Schenkl. Crl. Chrestomathie aus Xen. mit erklär. Anm. u. ein. Wörterb. 6. Aufl. Wien, 77.

136. **Ammianus Marcellinus.** I Ovs. ved V. Ullmann. Hft. 3—5. — 116: Kildeskr.

Cæsar.

Kampen. Alb. v. Qvindecim ad Cæsar's de bll. Gll. comment. tabulæ — 23.

Justinus. Trogi Pompei historiarum Philippicarum epitoma. Recens. Just. Jeep. Ed. min. Lips. 75. — 10 *Aftryk.*

138. Folkeviser. Danmarks gamle. Udgivne af Sv. Grundtvig. Dl. 5, Hft. 2. Kbh. 78.

Læsebog. Dansk, og Exempelsamling, til de lærde Skolers Brug. Udg. af K. L. Rahbek. Dl. 1. — *Titelbl. og Slutng. mangler.* — *g. fra Dspl. P. Feddersen.*

139. **Aarestrup. Emil.** Saml. Digte. Udg. af F. L. Liebenberg. Med en Karakteristik af Digteren ved G. Brandes. Kbh. 77.

Baggesen. Jens. Udv. komiske og satiriske Poesier. Med Indl. og Anm. af Kr. Arentzen. Kbh. 78.

Bahnsen. Carl. Erik den Fjortende, Konge af Sverig. Tragedie i 5 Akter. Kbh. 78.

Diodoros (Joh. Fibiger). Den evige Strid. Tre Digte. Kbh. 78.

Molbech. Chr. K. F. Ambrosius, Skuespil i fire Akter. 2. Opl. Kbh. 78.

Thaarup. Thomas. Høstgildet, et Syngespil, samt Digterens Levnedsløb og et Udvalg af hans Digte, ved Fr. Nygaard. Udv. af Melodierne ved Prof. A. P. Berggreen. Kbh. 78.

144. **Dass. Petter.** Samlede Skrifter. Udg. af A. E. Eriksen. Dl. 3. Krstnia. 77.
147. **Saga. Jómsvíkinga,** i latinsk Oversættelse af Arngrim Jonsson. Udg. af A. Giessing. Prg. Krstnsand. 77.
154. **Moore. Thom.** Lalla Rookh. Et østerlandsk Digt. Ovr. af Edv. Lembcke. Kbh. 78.
156. **Prosastykker.** Franske, af nyere Forfattere, til Brug for de øverste Undervisningstrin, udvalgte og forsynede med Noter af E. Baruël og C. Michelsen. Kbh. 78. — *f.*
166. **Steffens. H.** Nachgel. Schriften. — 8.
170. **Somadeva.** Indiske Æventyr og Molbohistorier efter 10. Bog af —'s Æventyrsamling. Af S. Sørensen. Prg. Hrlfshlm. 78.

V. Sprogvidenskab (med Filologi).

175. **Pomai. Fr.** Le grand dictionnaire royal. I. François — Latin — Allemand; II. Lat. — Allem. — Franç.; III. Allem. — Franç. — Lat. Edit. 4me. Francf. s. l. M. 1709. — *Gave fra Malermester Jäger.*
177. **Sundén. J. M.** Inledn. till. läran om den Grekiska och Latinska Verbalböjningen. Prg. Upsala. 78.
181. **Bruun. Schou.** Oversigtstabel over de latinske substantivers og adjektivers böjning. Krstnsund. (*Uden Aarstal*). — *f.*
186. **Bibliotheca philologica Teubneriana.** Verzeichniz des Verlags v. B. G. Teubner in Leipzig auf dem Gebiete der Philologie und Alterthumswissenschaft. Bis Ende 1877. Leipzig. — *g.*
187. **Beretning om forhandlingerne paa det første nordiske filologmøde i Kjøbenhavn d. 18.—**

- (187) 21. Juli 1876. Udg. af Ludv. Fr. Wimmer.
Kbh. 79.
Udsigt. Kort, over det philol.-hist. Samfunds
Virksomhed i Aarene 1874—76 og 1876—78.
Trykt som Manusk. for Samf.'s Medlemmer.
Kbh. 77, 79. — *f.*
188. Tidsskrift. Nordisk, for Philol. Bd. 3, Hft. 4.
Kbh. 78; Bind 4, Hft. 1. Kbh. 79.
192. **Frederiksen. H. C.** Dansk Læsebog for smaa
Børn. 3. forøg. Udg. Kbh. 77. — *f.*
196. **Gislason. Knr.** Om helrim i første og tredie
linie af regelmæssigt „dróttkvætt“ og „hryn-
henda“. Prg. Kbh. Univ. Ref. 77. — *m.*
202. **Weber. T.** Outlines of english grammar. Copen-
hagen. 78. — *f.*
— — Prakt. Materialier til Indøvelse af det
engelske Sprogs Form- og Ordføjningslære
samt Tegnsætning. Kbh. 77. — *f.*
204. **Løkke. Jac.** Engelsk Læsebog for Begyndere.
Kbh. 78. — *f.*
Weber. T. Engelske Læseøvelser, Hjælpemiddel
til T. Webers prakt. Materialier i Engelsk.
Kbh. 78. — *f.*
— — Engelske Stileøvelser. Tillæg til Rout-
ledge's British Reading Book. Kbh. 79. — *f.*
220. **Buhl. Frants.** Sproglige og historiske Bidrag til
den arabiske Grammatik med udvalgte Tekst-
stykker af Ibn-al-Hagibs As-Safija. Leipz.
78. — *m.*

VI. Æsthetik og Kunst. VII. Filosofi.

VIII. Theologi.

233. **Hoffmeyer. J.** Den Herbardtske Pædagogik. Prg.
Aarh. 78.

- (233) **Høffding. H.** Spinozas Liv og Lære. Et Bidrag til Tænkningens Historie i det 17. Aarh. — 101.
234. **Kromann. K.** Den exakte Videnskabs Indlæg i Problemet om Sjælens Existent. En kritisk Undersøgelse. Kbh. 77. — *m.*
246. **Orderici Vitalis** angligenæ, coenobii Uticensis monachi, historię ecclesiasticę libri XIII. Emend. et suas annotat. adj. Aug. le Prevost. Tm. 1—5. Paris 38—55.
247. **Jørgensen. A. D.** Den nord. Kirkes Grundlæggelse og første Udvikling. Hft. 5. Kbh. 78. — *slut.*
250. **Martensen. H.** Den christelige Ethik. Den specielle Del. Afdel. 1: Den individuelle Ethik. 2. Opl. Kbh. 78; Afdel. 2: Den sociale Ethik. 2. Opl. Kbh. 78.
 Monrad. D. G. Liberalismens Gjenmæle mod Biskop Martensens sociale Ethik. — 307: Politiske Breve.
252. Synodal-Act. Viborg Stifts. 1878. — *f.*
257. Samlinger. Kirkehist. osv. Rkk. 3, Bind 2, Hft. 2; 3. Kbh. 78; 79.

IX. Opdragelse og Undervisning.

259. Ungdom. Vor. Tidsskr. for Opdragelse og Undervisning. Udg. af Jean Pio, H. Trier og P. Voss. Hft. 1. Kbh. 79.
260. Beretning om Forhandlingerne paa det 3. nord. Skolemøde i Kjøbenhavn d. 9., 10. og 11. Avg. 1877. Udg. paa Best.'s Vegne af Jean Pio og Chr. Brøchner-Larsen. Kbh. 77.
- Hoffmeyer. J.** Den Herbarbtske Pædagogik. Prg. Aarh. 78.
- Iversen. C.** Nogle Bemærkninger om Forbiudelsen

- (260) mellem Skolen og Hjemmet. Med en Efterskrift af Rektor O. Fibiger. Prg. Horsens 78.
- Trier. H.** Pædagogikken som Videnskab. Blik paa Opdragelsen i Fortid og Nutid. En populær Afhandling. Kbh. 78.
261. **Pingel. V.** Om Hovedmanglerne ved den lærde Skole. Kbh. 78.
264. **Sørensen. Axel.** Bemærkninger om Religionsundervisningen. Prg. Kbh. Krebs. 78.
269. **Nielsen. H.** Om Undervisning i Frihaandstegning ved Giertsens Skole. Prg. Krstnia. Giertsen. 77.
270. **Himmelstrand. J. L. V.** Berättelse om en i pedagog. syfte företagen resa till Paris under sommarferien 1877. Prg. Hudksvll. 78.
272. *Indbydelskr. fra Undrvsnysanst. i Danmark:* Aalborg, Aarhus, Fredericia, Frederiksborg, Helsingør, Herlufsholm, Horsens, Kbh. (Brgrd. i Kbh., — paa Krstnsh., Hadrslv. Lr., Krebs, Lyceum, Mariboe, Mtrpltnsk., Unv. Rfrm. [77], Kngn.'s Fdslsfst., Vrndmsv., v. West.), Kolding, Nykjøbing, Odense, Randers, Reykjavik (77 og 78), Ribe, Roskilde, Rønne, Slagelse, Sorø, Viborg, Vordingborg — *ellers alle 78; — alle m.*
- Frederiksborg:* Regler for Skolens daglige Orden. Prg. 78.
- Herlufsholm:* **Wad. Gust. Ludv.** Meddelelser om Rektorerne paa Herlufsholm fra Skolens Stiftelse 1565 til 1878. Nestved 78.
- Kbh. Hadrslv. Lr.:* Fortgnls. ov. de Dscpl., som have bestaaet Afgsex. ved Skolen. Prg. 78.
- *Lyceum.* Beskrivelse af Skolen. Prg. 77.
- *Unv.* Forelæsn. og Øvelser. Foraar og Efteraar 78. — *m.*

- (272) *Kbh. Univ.* Fortgnls. ov. de Stud., der have til-
 endebragt Afgsex. 1878. Kbh. 78. — *m.*
 — — **Goos. C.** Aarbog fr. Kbh.'s Univ. osv.
 for 1876—77. Kbh. 78. — *m.*
 — — — — Aarbog fr. Kbh.'s Univ.
 osv. for 1864—71. Hft. 1. Kbh. 77. — *m.*
 — *Polyt. Lærcanst.* **Steen. Ad.** Den polyt. Lære-
 anst.'s første halvhundrede Aar. Kbh. 79.
Odns. **Schmidt. K.** Fortgnls. ov. Skolens fys.
 Appar. Prg. 78.
Roskld. Tillæg til Fortgnls. ov. Skls. Bibliothek,
 omfattende dets Tilvæxt til 1876. 2. Prg. 78.
 274. *Indbdlsskr. fra Undrvsningsanst. i Norge:* Arendal,
 Bergen: Tanks Sk., Hamar Borgerskole og
 kommunale Middelskole, — off. Skl. for den
 højere Almendnl., Kongsberg, Krstnia (Aars og
 Voss, Borger- og Realsk., Gjertsen, Kthdrlsk.),
 Krstnsand. (*ogsaa* 76), Lillehammer, Molde,
 Skien, Throndhjem, Tromsø. — *alle for 77.*
 — *alle m.*
Kongsbrg.: Fortgnls. ov. Skolebibl.'s Tilvæxt siden
 1868 ved Adj. Lassen. Prg. 77.
 — — Regler for Klasseforstanderen. Prg. 77.
Krstnia, Aars og Voss: Kataloger over Skolens
 Samlinger. Prg. 77.
 275. *Indbdlsskr. fra Undrvsningsanst. i Sverige:* Falun,
 Gefle, Gøteborg (h. Elmtrlr., Realgymn.), Halm-
 stad, Helsingborg, Hernösand, Hudiksvall, Jön-
 köping, Kalmar, Karlskrona, Karlstad, Krstn-
 stad, Linköping, Luleå, Lund (Carol. Ktdrsk.,
 priv. elmntorsk.), Malmö, Norrköping, Nyköping,
 Skara, Stockholm (Beskov [*ogsaa* 76 og 77],
 Gymn., Nya Elmntsk.), Strengnäs, Umeå,
 Upsala, Wenersborg, Westervik, Westerås,

- (275) Wexjö, Wisby, Örebro, Østersund. — *alle* 78.
— *alle m.*

Wexjö: **Scheutz. N. J. W.** Biograph. Anteckn. om Lektorer ved Wexjö läroverk. från Gymnasii stiftelse 1643 til närvarande tid. I Prg. 78.

X. Matematik. XI. Naturvidenskab.

279. **Hultman. T. V.** Om formen för en elementär matematisk uppsats. Prg. Stockh. Gymn. 78.
Tidsskr. for Mathem. osv. Rkk. 4, Aarg. 2, Hft. 3—6; Aarg. 3, Hft. 1—2. Kbh. 78, 79.
285. **Hansen. C. J. L. Krarup-** Prakt. Anvisning ad Anskuelsens Vej til geometr. og perspekt. Tegning for Skoleungdom, som har naaet 12 Aars Alderen. 2. udførligere Udg. Kbh. 79. — *f.*
- Jensen. P. Krogh.** Geometr. Konstruktionsopgaver, ordnede til Skolebrug. Kbh. 78. — *f.*
291. Tidsskr. fr. popul. Fremstllngr. af Naturvidensk., udg. af C. Fogh, C. F. Lütken og Eug. Warming. Rkk. 5, Bind 5, Hft. 3—6. Kbh. 78; udg. af C. F. Lütken og Eug. Warming 1879, Hft. 1-2. Kbh.
292. Tidsskr. fr. Physik og Chemi o. s. v. Aarg. 17, 1—12; udg. af Aug. Thomsen under Medvirkning af Ad. Paulsen og Th. Thomsen. Aarg. 18, Hft. 1—2. Kbh. 79.
293. **Holten. C.** Om Toner og Farver. Prg. Kbh. Univ. Kng.'s Fdslsfst. 78. — *m.*
296. **Paulsen. A. F. W.** Tillæg til Varmelæren efter Prof. Holtens: „Læren om Naturens alm. Love“ til Brug for den math.-naturv. Afdl. af 5. og 6. Kl. Prg. Kbh. Mtrp. 78.
303. Archiv für Naturgesch., herausg. v. Troschel. Jahrg. 41, Hft. 6; 42, 5—6; 43, 5; 44, 3—4; 45, 1. Berlin 75—79.

- (303) Tidsskr. Naturhist. osv. Udg. af J. C. Schjødt e.
Bind 11, 1—2.
306. **Bronn. H. G.** Die Klassen u. Ordnungen des Thierreichs osv. V., 25—27; VI., 1, 3; 2, 21—23 (*slut.*); 3: Reptilien v. Dr. **C. K. Hoffmann.** Lfr. 1; 5, 18—22. Leipz. u. Heidelberg 78—79.
308. **Flindt. Nicolaj.** Den congenite Syphilis med særligt Hensyn til det ved samme supponerede Hereditetsforhold. Kbh. 78. — *m.*
- Holm. Nicolaj.** Klinisk Fremstilling af Lupusaffectionens Forhold til Scrophulosen, dens Diagnose og Behandling. Kbh. 78. — *m.*
- Paulsen. Axel.** Om den simple Chankers Natur og Forhold til Syphilis. Kbh. 78. — *m.*

XII. Samfundsvidenskaber.

310. **Hammar. Aug.** Om obligatorisk edgång. Prg. Hlsngborg. 78.
311. Love og Expeditioner vedk. Kirke- og Skolevæsen osv. Ny Rk. 1875—77, Hft. 3. 1877. Kbh. 78. — *m.*
Lovtidende osv. 1878; 1879, 1—23. Kbh.
Ministerialtidende osv. 1878; 1879, A 1—18, B 1—18. Kbh.
Samling af Love og Anordninger osv. 1875—79. Hft. 4. — *m.*
317. **Monrad. D. G.** Politiske Breve Nr. 14—18: Liberalismens Gjenmæle mod Biskop Martensens sociale Ethik. Nykbnng. p. F. 78.
- Ørsted. And. Sand.** For den danske Stats Opretholdelse i dens Heelhed. En hist.-statsretslig Undrsgls. Kbh. 50. — *g. fra Justsskrtr. Morville.*
318. Tidsskr. for Havevæsen osv. Aarg. 12. Kbh. 78. — *g. fra Red.*
-

B. Disciplenes Bogsamling

har i Aaret April 1878 til Marts 1879 haft følgende Indtægter:

fra Regnskabsaaret 1877/78 Beholdning	Kr. 3,99 Ø.
— 29 Medlemmer Bidrag for $\frac{1}{4}$ — $\frac{30}{9}$ 78	— 29,00 —
— 2 — — — — $\frac{30}{6}$ 78	— 1,00 —
— Salg af 9 Bogfortegnelser	— 3,15 —
— Skolens Skovtur 1878 Overskud	— 7,40 —
— 9 Medlemmer Bidrag for $\frac{15}{8}$ 78— $\frac{31}{3}$ 79	— 11,25 —
— 1 — — — — $\frac{1}{9}$ 78 — —	— 1,17 —
— 25 — — — — $\frac{1}{10}$ 78 — —	— 25,00 —
— Skolens Bal i Februar 1879 Overskud	— 25,78 —
— fundet paa Skolens Legeplads	— 0,05 —
	i alt Kr. 107,79 Ø.

og i samme Tidsrum udgivet

til Indkjøb af nye Bøger	Kr. 87,95 Ø.
og til Indbinding	— 20,66 —
	i alt Kr. 108,61 Ø.

saa at den d. 31. Marts 1879 havde en Gjæld paa Kr. 0,82 Ø.

Fra 5. Juni 1878, da Listen i det sidst udsendte Indbydelsesskrift sluttedes, indtil 29. Maj d. A. har Tilvæksten været følgende:

1.

Fra alle Lande osv. 1878, 3—12; 1879, 1—4. Kbh.
Smaastykker (til Folkelæsning). Bnd. 10, 1—2. Kbh.
78—79.

3.

Bergsøe. Vlh. Hvem var han? Et Livsbillede. Kbh. 78.

Carit Etlar. Gjennem Brændingen. Kbh. 76.

Carstensen. Wm. Ombord og iland. Kbh. 78.

Drachmann. Holger. Paa Sømands Tro og Love. Kbh. 78.

— — Prinsessen og det halve Kongerige.

Et gammelt Æventyr i Vers og Rim. Kbh. 78.

Ewald. H. F. Blanca. Novelle. Kbh. 78.

Fox. Henning. Kongsbrydens Fostersøn. En Fortælling fra det 12. Aarhundrede. Kbh. 78.

(3)

- Krogh. F.** Kai Lykke. Et Tidsbillede fra Kong Frederik den Tredies Tid. Del. 1—2. Kbh. 79.
- Wexelsen. Marie.** Steffen. En gammel Præstedatters Ungdomsminder. 3. Opl. Chrstnia. 79.

4.

- Feddersen. Arthur.** Hedebjærg. En Bog for Ungdommen. Med Billeder. Kbh. 78.
- — — — — Vejledning til at samle og opbevare Naturalier. 2. Udg. Kbh. 79. — *Gave fra Forf.*
- Feltpræst. En gammel — se: Møller.
- Folkeæventyr. Danske. Fundne i Folkemunde og gjenfortalte af Svend Grundtvig. Ny Samling. Kbh. 78.
- (**Møller. Høyer.**) „En gammel Feltpræst“. Tre af mine Venner. Afbetaling paa min Gjæld. Kbh. 78.
- Petersen. Severin.** Vore Sangfugle. Kbh. 78. (Folkelæsning).

5.

- Ebers. Georg.** Uarda. Roman fra det gamle Ægypten. Overs. af Otto Borchsenius. Dl. 1—3. Kbh. 77.
- Franzos. Karl Emil.** Jøderne i Barnow. Noveller. Paa Dansk ved Anna Winkel Horn. Kbh. 78.
- Scheffel. Jos. Vict.** Ekkehard. En Historie fra det 10de Aarh. Paa Dansk ved Jhns. Magnussen. Eftr. Orig.'s 33te Oplag. Kbh. 78.

6.

- Verne. Jules.** Kaptajn Hatteras Æventyr paa en Nordpols Expedition. 1—2. Kbh. 75.

(6)

Verne Jules. Paa Opmaaling i Sydafrika. Ved J. P. B. Petersen, Kbh. 78.

— — Rundt om Jorden i 80 Dage. Ovrs. fra Fransk. 3. Opl. Kbh. 77.

C. Den naturhistoriske Samling

er bleven forøget ved Gaver af

nogle Stykker Eremitkrebs, givne af Dspl. V. Esmann;

nogle Rørormeboliger, givne af Dspl. J. Plesner;

Fosteret af en Delfin, givet af Handskefabrikant Ditzel.

D. Af Undervisningsredskaber

henhørende under Inventariet er i Aar anskaffet en ny Springemaskine, en ny Springemadrats og 4 ny Jernhuggerter.

VII. Regnskabsvæsen.

I Regnskabsaaaret fra 1. April 1878 til 31. Marts 1879 har Skolen haft følgende

Indtægter:

1. Kassebeholdning fra forrige Aar	4,914	Kr.	28	Ø.
2. Arvefæste- og Tiende-Afgifter . .	21,200	—	92	—
3. Af Kirker og Præstekald	26	—	„	—
4. Renter af Skolens Kapitaler . .	5,912	—	60	—
5. Indbetalte Kapitaler	16,800	—	„	—
6. Skolepenge	6,329	—	„	—
7. Fra Læsø	1,287	—	61	—
8. Ubestemte Indtægter	6	—	„	—
9. Restance fra forrige Aar	70	—	„	—

10. Modtaget fra almindelig Skolefond	4,320	Kr.	„	Ø.
11. Ifølge Decision	2	—	1	—
12. Afdrag paa Laan af Lærere . . .	619	—	32	—
13. Indeholdt i Læreres Lønninger til Livsforsikringsanstalten . . .	1,681	—	9	—
	<hr/>			
	63,168	Kr.	83	Ø.

Derimod har Skolen i samme Tidsrum haft følgende

Udgifter:

1. Lønninger	24,176	Kr.	11	Ø.
2. Time-Undervisning	1,156	—	17	—
3. Pensioner	622	—	16	—
4. Bibliothek og videnskabeligt Apparat	940	—	„	—
5. Bygningers Vedligeholdelse . . .	755	—	86	—
6. Bygningers Hoved-Istandsættelse	716	—	60	—
7. Leje-Udgift	50	—	„	—
8. Inventariets Vedligeholdelse . . .	1,059	—	39	—
9. Godtgjørelse til Lærere for Af-savn af Embedsbolig	57	—	18	—
10. Brændsel og Belysning	1,216	—	49	—
11. Regnskabsførelse	781	—	82	—
12. Testamentarisk Forpligtelse . . .	320	—	„	—
13. Forskjellige Udgifter	1,152	—	43	—
14. Skatter og Afgifter	1,845	—	68	—
15. Skydeøvelser	169	—	48	—
16. Til Livsforsikringsanstalten for Lærere	1,681	—	9	—
17. Udsatte Kapitaler	16,800	—	„	—
18. Stipendiefondens Bidrag til Skolepenge	400	—	„	—

19. Udbetalte Stipendier under Stipendiefonden	610 Kr. „ Ø.
20. Indsat i Sparekassen for Stipendiefonden	237 — 29 —
21. Udbetalte Stipendier under Nissens Legat	925 — 61 —
22. Indsat i Sparekassen for Nissens Legat	76 — 12 —
23. Afgivet til almindelig Skolefond	4,500 — „ —
24. Kassebeholdning d. 31. Marts 1879	2.919 — 35 —
	<hr/>
	63,168 Kr. 83 Ø.

Stipendiefondens Grundfond var d. 31. Marts 1879: 27,281 Kr. 33 Ø., dens Oplagspenge: 1,894 Kr. 50 Ø.

Nissens Legats Grundfond var d. 31. Marts 1879: 26,331 Kr. 12 Ø., dets Oplagspenge: 1950 Kr. 9 Ø.

VIII. Bygninger og Løsøre.

I Regnskabsaaret 1878—79 er der foretaget en omfattende Istandsættelse af det til Skolen hørende Vaskehus med tilhørende Rullestue, fremdeles en Fornyelse af en større Del af Tagrenderne, en Omsætning af flere Steder af Stengjærdet om Rektorhaven og en Del Brolægningssarbejde samt en Udvidelse af Reolerne i Bibliothekssalen.

IX. Fra Brevbindene og Kopibogen.

A. Ministerielle Meddelelser m. v.

1. Om **Undervisningen i Engelsk** har Ministeriet under 13. Juli f. A. tilskrevet Rektoratet, som følger:

Paa derom indgiven Ansøgning fra Akademibestyrer T. Weber vil Ministeriet, støttende sig til en Anbefaling fra Professor G. Stephens, ikke undlade at henlede Hr. Rektorens Opmærksomhed paa de af Hr. Weber udgivne Bøger: „Praktiske Materialier i Engelsk“, „Outlines of English Grammar“ og „Glossarium til illustrated London reading book“.

2. Om **Tegneundervisningen** har Rektoratet fra det kongelige Akademi for de skønne Kunster modtaget en Skrivelse af 25. Januar d. A. saa lydende:

Ved Skrivelse af 25. November f. A. har Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet med Udtalelsen af sin Paa-skjønnelse af den Interesse, der fra Akademiets Side er lagt for Dagen ved dets Overvejelser angaaende Tilvejebringelsen af en forbedret Tegneundervisning i Landets Skoler, fremsendt et større Antal Exemplarer af den af Akademiet afgivne og i Ministerialtidenden optagne Indstilling, „dels til Omsendelse til de Skoler, som have ydet Bidrag til Oversigten, dels for i sin Tid at tjene som Grundlag for Sagens yderligere Drøftelse, naar det — hvad der under de bestaaende Forhold ikke kan gøres — maatte lykkes enten i det hele eller dog delvis at gennemføre det af Komiteen formulerede Forslag“.

I Henhold til denne Udtalelse af Ministeriet skal Akademiet herved give sig den Ære at tilstille Hr. Rektoren et Exemplar af den nævnte Oversigt og Indstilling til Opbevaring i Skolens Arkiv.

3. Angaaende de offentlige **Stipendier** med derfra hidrørende **Oplagspenge** har Ministeriet meddelt en Skrivelse af 14. Januar d. A. til Forstanderskabet ved en af Landets lærde Skoler, saa lydende:

Med Skrivelse af 2den d. M. har Forstanderskabet til Ministeriets Afgjørelse henstillet forskellige af Skolens Regnskabsfører fremsatte Spørgsmaal dels med Hensyn til Oplagspenge

dels med Hensyn til Stipendier, tilstaaede Disciple som Bidrag til Skolepenge.

I denne Anledning skal Ministeriet herved tilbagemelde Følgende:

Naar en Discipel, for hvem Stipendier ere oplagte, forlader en offentlig lærd Skole, forbliver Oplaget ved Skolen, indtil det viser sig, om Disciplen indskrives som akademisk Borger ved Københavns Universitet, i hvilket Fald det, uden Hensyn til om han fuldender sit Skolekursus ved en offentlig eller privat Skole, udbetales ham efter de derom gjældende sædvanlige Regler. Forandres hans Bestemmelse til akademiske Studier, hjemfalder Stipendiet til Skolens Stipendiefond.

Naar en Discipel, hvem der er tillagt et Stipendium som Bidrag til Skolepengene, inden Stipendieaarets Udløb overgaaer til en anden offentlig lærd Skole, indeholdes Reglen i Ministeriets Cirkulære af 17de Juni 1867, hvortil henvises. Gaar Disciplen over til en privat lærd Skole, hvortil henregnes enhver lærd Skole, hvis Udgifter ikke afholdes af den almindelige Skolefond eller af Sorø Akademis Kasse for Sorø Skoles Vedkommende, hjemfalder den tilbagestaaende Del af Stipendiet til Stipendiefonden.

4. Om **Privatisters** Overhørelse har Ministeriet meddelt en Skrivelse af 27. Februar til Rektoratet for Nykjøbing Kathedralskole, saa lydende:

Foranlediget ved den i Hr. Professorens Skrivelse af 5. d. M. derom fremsatte Forespørgsel skal Ministeriet efter Brevvexling med Undervisningsinspektionen for de lærde Skoler herved tilbagemelde, at man med Inspektionen maa være enig i, at den i Cirkulære af 7. Februar 1870 givne Bestemmelse om, at en Privatist, som har modtaget Undervisning af en eller flere af en lærd Skoles Lærere, ikke kan indstille sig som Privatist ved bemeldte Skole, ikke længere kan anses som gjældende, efter at der ved Lov af 1. April 1871, § 10, er givet Privatister frit Valg med Hensyn til, ved hvilken Skole de ønske at indstille sig til Examen.

Hvad angaar det andet Spørgsmaal, om Privatister have at fremlægge Dimissionsvidnesbyrd fra en akademisk Borger, der i det sidste Aar har deltaget i deres Undervisning, da maa denne Bestemmelse betragtes som vedblivende at staa ved Magt.

5. Vedkommende de **Vidnesbyrd**, enhver offentlig lærd Skole efter Forordningen af 7. November 1809 er forpligtet til at afkræve enhver ny Discipel, der overføres til den fra en anden offentlig lærd Skole, har Ministeriet under 25. Marts d. A. tilskrevet Rektoratet, som følger:

I Skrivelse af 18. d. M. har Hr. Rektoren forespurgt, om den i „Lindes Meddelelser angaaende de lærde Skoler for 1849—56“, pag. 129, omhandlede Fremgangsmaade ved Udfærdigelsen af Vidnesbyrd for 2 af Skolen samtidig udtredende Brødre maa følges ved alle Tilfælde af denne Art, eller om der i hvert enkelt Tilfælde bliver at indhente særlig Tilladelse.

I den Anledning undlader Ministeriet ikke til fornøden Efterretning at meddele Dem, at den saaledes tidligere vedtagne Regel bliver at følge i alle Tilfælde.

B. To Betænkninger over brændende Spørgsmaal.

I. Om latinsk Stil.

Efter at Rektoratet havde modtaget en Skrivelse af 17. Februar 1877 fra Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet, saa lydende:

Ved Lov af 1. April 1871 om Undervisningen er det, som bekendt, i § 6 bestemt, at den skriftlige Prøve i Latin for dem, der underkaste sig den sproglig-historiske Afgangsexamen, skal være en Oversættelse fra Latin til Dansk, og ved den til Lovens Gjennemførelse givne kongelige Anordning af 5. Avg. s. A., § 3, er den skriftlige Prøve i Latin ved Aars- eller Hovedexamen ved Udgangen af Skolens 4. Klasse fastsat til en let Stil. Saavel i Rigsdagen som i Pressen er der fremkommet Udtalelser, hvori denne Forskrift i Anordningen er funden lidet svarende til eller uforenelig med den Hensigt, der maa underlægges hui Bestemmelse i Loven, hvorved den latinske Stil er bortfalden ved Afgangsexamen. Da nu tillige en af de lærde Skolers Rektorer i en om en anden Sag afgiven Erklæring har udtalt sig saaledes om Undervisningen i Latin: „— men ogsaa i dette Fag er Forundervisningen (i 1. til 4. Klasse) bleven beklippet i Timetal og derhos betyngtet ved, at

der lægges særlig Vægt paa latinsk Stil, sikkert imod Lovens Hensigt og neppe til Held for Faget selv, der efter sin nuværende Stilling og efter den Tid, der er indrømmet det, kræver en mere praktisk Løsning af Opgaven for at naa det tilsigtede Maal, Sikkerhed og Færdighed i Læsningen“, skal jeg tjenstligst have Hr. Rektoren anmodet om at tage det saaledes rejste Spørgsmaal under Overvejelse og meddele mig Deres gode Erklæring over dette, hvornæst det er min Agt at lade Undervisningsinspektionen for de lærde Skoler ytre sig over Sagen:

indsendte Rektor Lefolii under 26. Marts s. A. til Ministeriet nedenstaaende Betænkning:

Ved Skrivelse af 17. Februar d. A. har Ministeriet anmodet mig om at tage Spørgsmaalet om den latinske Stils nærværende Stilling i den lærde Skole under Overvejelse, nærmest med Hensyn paa en mulig fuldstændig Afskaffelse af den som Examensgjenstand, og meddele Erklæring derom. I den Anledning maa det være mig tilladt foreløbig at gjøre opmærksom paa, at jeg i en længere Aarrække særlig har haft min Opmærksomhed henvendt paa dette Undervisningsmiddel. Under det livlige Ordskifte om den lærde Skole og dens Undervisning, som førtes hos os i Aarene 1860 og 61, var den latinske Stil Gjenstand for Angreb fra flere Sider, og der stilledes stærke Krav paa dens fuldstændige Afskaffelse. I det jeg ogsaa følte mig dreven til at deltage i dette Ordskifte med „Et Ord under Forhandlingen om den lærde Skoles nærværende Undervisning og Undervisningsplan“ (Kbh. Reitzel. 1860), troede jeg i dette mit Indlæg (Sd. 65) at maatte tage den i Forsvar mod disse Angreb og hævde dens Betydning, navnlig som formalt Dannelsesmiddel, alligevel fandt jeg den saa vanskelig stædt, i det Tiden i stort Omfang havde mistet Tilliden til dens Betydning saa vel særlig for Latinundervisningen som og for den aandelige Udvikling i Almindelighed, at jeg troede at burde raade til at opgive den og tilraade en saadan Ordning som den, der nu har været i Virksomhed siden 1873.

Elleve Aar senere fik jeg atter Anledning til at udtale mig om dette Spørgsmaal. Det skete i en Betænkning om Gennemførelsen af Loven af 1. April 1871, som var henvendt til det i den Anledning nedsatte Udvalg og under 27. Maj indsendtes til Ministeriet. I de elleve Aar var der foregaaet den Forandring i min Stilling, at jeg selv var bleven Rektor for en lærd

Skole, og derved var jeg kommen til at overtage en Virksomhed ved selve Undervisningen, som jeg ikke tidligere havde haft Lejlighed til at udøve, i det jeg selv var bleven Lærer i Latin paa Skolens øverste Trin. Saaledes havde jeg bedre end før, nemlig ved egen Erfaring kunnet faa en Forestilling om, hvilket Udbytte der under almindelige Forhold i Virkeligheden kunde ventes af al den Tid og Kraft, der hele Skolen igjennem ofredes paa den latinske Stil, ikke blot umiddelbart ved selve Stileøvelserne, men ogsaa middelbart ved den Maade, Grammatikundervisningen for Stilens Skyld maatte iværksættes paa. Ved Siden deraf var jeg kommen til at se tydeligere end før, dels hvorledes den ensidige Fastholden af de Sprogformer, der havde Betydning for Stilen, virkede skadelig, baade indsnævrende og svækkende eller omtaagende paa den almindelige Opfattelse af saa vel Sprogets Væsen i Almindelighed og dets Forhold til Sproglæren som særlig det latinske Sprogs, dels ogsaa at Latinundervisningen, saaledes som denne for Stilens Skyld maatte anlægges, øvede en skadelig, navnlig en hemmende Indflydelse paa al Sprogundervisning i Skolen. Og endelig havde jeg bedre end før følt, hvor saare vanskeligt det er for Skolen at holde et Undervisningsmiddel i den Agt og Ære, det maa staa i for at kunne bruges med fuld Kraft, saa snart det kun kan fastholdes som formalt Dannelsesmiddel og slet ikke mere for den almindelige Bevidsthed staar i noget som helst enten nærmere eller fjernere Forhold til Livets Krav. Denne min forandrede Anskuelse om den latinske Stil udtalte jeg bestemt i den nævnte Betænkning, søgte at begrunde den saa fuldstændig, som det var mig muligt, og tilraadte i Henhold dertil, hvad jeg den Gang ansaa og endnu anser for at have været Lovens Hensigt, fuldstændig at opgive den latinske Stil som Undervisningsmiddel. Og i det jeg i Indbydelsesskriftet for samme Aar 1871 fra Viborg Kathedralskole kom til at fremstille min hele Stilling til den udkomne Lov og den Skikkelse, Skolen i Henhold til denne vilde komme til at faa, udtalte jeg mig Sd. 77—83 særlig om den latinske Stil ganske i Overensstemmelse med, hvad jeg i den omtalte Betænkning derom havde sagt, og for det meste med de selv samme Ord som der. Her tør jeg maaske fritage mig for at gjentage denne Udvikling, naar jeg, for at imødekomme et muligt Ønske om at blive kjendt med den uden alt for stort Besvær, lader medfølge den paagjældende Del af det nævnte Indbydelsesskrift.

Det er jo heller ikke den latinske Stils Stilling i Almindelighed, der skulde afhandles i den Betænkning, der nu er afæsket mig, men kun den Stilling, den nu indtager i den lærde Skole efter den Maade, Loven af 1. April 1871 er bleven gennemført paa. Derom kom jeg i Korthed til at udtale mig i Indbydelsesskriftet fra Viborg Kathedralskole for Aaret 1872 Sd. 115—16, hvilket Stykke jeg ligeledes tillader mig at lade medfølge. Og endelig har jeg endnu to Gange senere haft Anledning til at røre ved Spørgsmaalet, først i det Forslag, jeg under 27. Februar 1875 indgav til Ministeriet om en Adgang til Universitetet særlig afpasset for ældre Mennesker, hvilket — ligeledes i Aftryk medfølgende — Forslag findes optaget i Skolens Indbydelsesskrift fra samme Aar, hvor Stilen omtales Sd. 122—23; og dernæst i det 4. medfølgende Hefte, som udgjør en Afhandling „Om Skolen som væsentlig medvirkende til Standsomskiftningen“, som jeg i April Maaned forrige Aar *) indsendte til Ministeriet som mit Bidrag til Overvejelsen af det af Rektor Berg paa ny rejste Spørgsmaal om en nærmere Forbindelse mellem vore forskjellige Skoler og derefter optog i det sidst udgivne Indbydelsesskrift*) her fra Skolen. I det jeg her ogsaa kom til at tale om den latinske Stil (Sd. 28—31), maatte jeg til det, jeg tidligere havde sagt om dette Emne, tilføje, „at saaledes som den latinske Stil efter Forordn. af 5. Avg. 1871 nu drives i den lærde Skole, gjør den efter min Overbevisning endnu mere Skade, end den tidligere gjorde, da den ogsaa var gennemført paa Skolens højeste Trin.“

Hvad jeg her har udtalt, er jeg siden bleven overrasket ved at finde stadfæstet ved en Afhandling af selve den Mand, der igjennem en lang Aarrække har haft den overordnede Ledelse af vore latinske Skoler og har gjort det paa en Maade, vi skyldte ham den største Anerkjendelse og Tak for, nemlig Konferensraad, Professor J. N. Madvig. Denne Afhandling handler om Betydningen af den Sætning, at man i Skolen kun skal lære at skrive Latin for at lære at forstaa Latin, og findes i Maanedsskrift for Litteratur 19. Bind 1838 Sd. 1—30. Efterat Forfatteren der (Sd. 17) først har bestemtere angivet, i hvilket Omfang den almindelige lærde Dannelse maa blandt sine Forudsætninger kræve Kundskab i det latinske Sprog, hævder han (Sd. 19) til det Øjemed „Indøvelsen af den særegne grammatikalske Skikkelse ved Efterligning, det ske nu mundtlig eller skriftlig“. „Og denne

*) 1876 .

Øvelse“, tilføjer han, „kan ikke gaa ud alene paa det groveste af Sprogmekanismen; thi deri ligger ikke Vanskeligheden eller det fremmede og usædvanlige; den maa gaa ud paa det mere ejendommelige, som griber dybere ind i Sprogets Bygning“. Og han forklarer derefter tydeligere, hvad han mener, ved at omtale Forstaaelsen af Verbets Modi og deres Anvendelse. Det vil nu, af hvad jeg tidligere har udtalt som min egen Anskuelse, af sig selv være indlysende, at jeg ikke henviser til disse Ord af denne højt ansete Mand, hvis dygtige og kjærlige Ledelse jeg selv skylder saa meget, fordi jeg deler hans Anskuelse om den latinske Stils Vigtighed og Nødvendighed; men disse Ord støtte, hvad der er min bestemte Overbevisning, at saa fremt den latinske Stil virkelig skal eller overhovedet kan have nogen Betydning for Kundskaben i Latinen selv, saa maa den føres igjennem paa Skolens øverste Trin; er dette en Umulighed, bortfalder dens Betydning. Dette kommer endnu klarere frem, naar han Sd. 22 hævder Øvelsens Betydning for den latinske Fraseologi og tillige afgjort fastholder, at det „skal være en Øvelse i rigtigt Latin“ og her selv understreger Tillægsordet. Hvor ringe en Betydning Skolernes Øvelse i latinsk Stil, som den nu kræves, har for Fraseologi, Glosekjendskab og Kundskab til Ordbetydning, vil af sig selv falde i Øjnene, naar man efterser, paa hvilke Punkter det agtes fornødent at give Hjælp til Besvarelsen, og hvilke Gloser og Fraser der opgives med Opgaven til Stil for 4. Klasse. Og det er vel af sig selv indlysende, at at der paa dette Trin ikke kan være Tale om, at den Fordring i Almindelighed skulde kunne fyldestgøres, at Stilen skulde være, hvad man kalder rigtigt eller godt Latin. For selv at komme til en bestemtere Anskuelse om, hvor vidt den Stil, der kræves ved Udgangen af 4. Klasse, kan siges at hæve sig over „det groveste af Sprogmekanismen“, har jeg, før jeg skred til at affatte denne Betænkning, gjenemgaaet de fire Opgaver, Skolen hidtil fra Undervisningsinspektionen har modtaget til Brug ved 4. Kl.'s Aarsprøve; og jeg skal tillade mig her at gjengive Udslaget af denne Undersøgelse. Hvor Konferensraad Madvig i den omtalte Afhandling nærmere angiver sin Mening om, hvad der maa kræves af den Stil, der skal have Betydning, taler han strax om Verbets Modi; jeg vilde dertil føje Tidsformernes rette Brug. Det vil sikkert indrømmes, at Kasuslæren i det hele er langt lettere, og at den rigtige Anvendelse af dens Sætninger kræver langt mindre aandelig Modenhed og Udvikling;

men i den rigtige Brug af de forskjellige Bisætningsformer samt Verbernes Tids- og Maadesformer er det, der ligger dels et Vidnesbyrd om Indsigten i Sproget, dels en mere betydningsfuld Øvelse for Tænkeevnen selv i Almindelighed. Hvad der af denne Art findes i de fire Opgaver, er det derfor, jeg her i Korthed skal meddele. I alle 4 Opgaver findes der Anledningsbisætninger med *quum* og Imperf. eller Pluskvamp. Konj.; i 3 af dem (73, 75 og 76) saakaldte Følgebisætninger; ligeledes i 3 (73, 74 og 76) en Spørgbisætning med Verbet i Perf. Konj. svarende til dansk Fortidsform efter Nutid i Hovedsætningen; en Hensigtsbisætning findes i 2 af Opgaverne (75 og 76), ligeledes i 2 (73 og 75) en betingende og tilsvarende betinget Sætning i Imprf. eller Pluspopf. Konj., og fremdeles i 2 (74 og 76) en Akkus. med Inf. efter et Verbum med Betydningen „at sige, mene elr. sanse“ samt i Opgaven 75 Verbet *jubere* med Objekt og Infinitiv. Desuden er der i Opgaverne fra 75 og 76 Anledning til at anvende Imperf. Indik. i denne Forms skarpe Betydning. Foruden de saaledes angivne Anvendelser af Verbets Tids- og Maadesformer, som ganske vist alle høre til de aller simpleste af denne Slags, findes der endnu i Opgaven fra 75 et Sted, hvor der i en Besætning i „fremmed Tanke“ maa anvendes Reflexiv til Betegnelse af det Begreb, der er Subjekt i den „styrende“ Hovedsætning, og Pluskvprf. Konj. isteden for den ligefremme Tales Futurum exakt.; og desuden Sætningen: „Det var ikke langt fra, at han var bleven dræbt“. Men denne sidste Sætning er rigtig nok af en saadan Vanskelighed, navnlig med Hensyn paa Tidsformen, at det maaske kunde være tvivlsomt, om det vilde være rigtigt at lade den komme ind i en Afgangsstil efter fortsatte Stileøvelser i 5. og 6. Kl.; at optage den i en Opgave til 4. Kl.'s Aarsprøve maa vist nok kaldes at stille Fordringerne alt for højt og staar i en stærk Modsætning til de andre oven for nævnte Steder, som alle kun vedrøre de aller simpleste Anvendelser af Verbernes Tids- og Maadesformer; og det samme gjælder efter min Overbevisning ogsaa om den i Anledning af det andet Sted nævnte Brug af Pluskvpf. Konj. Ellers kommer det, for at kunne udføre de hidtil stillede Opgaver tilfredsstillende, kun an paa at kunne anvende de simpleste Sætninger af Kasuslæren. Der er hidtil ikke blevet givet Discipelen Lejlighed til at vise, at han forstaar at bruge de forskjellige Slags saakaldte „Gjenstandssætninger“ eller at danne en Grundsætning med *quod* eller *quia* rigtig;

der har ikke forekommet nogen vanskeligere relativ Sætning, ingen Steder, hvortil der udkrævedes en klar Opfattelse af en mere ejendommelig Brug af nogen Tidsform o. s. frmdls. Derved er det altsaa angivet, hvilket Maal der antages at kunne naas ved den latinske Stileskrivning i Skolens fire nederste Klasser.*) Og for at bringe Discipelen til at kunne fyldestgjøre denne Fordring, skrives der her i Skolen for Tiden i 1. Kl. Stil paa Skolen 3 til 4 Gange om Ugen, hver Gang i omtrent 20 Minuter, i 2. og 3. Kl. to Hjemmestile ugentlig og en Skolestil og i 4. Klasse en Hjemmestil og en Skolestil; og der benyttes til Stiles Affattelse og Gjennemgang i 1. Kl. af 6 ugentlige Timer i alt omtrent 4×20 Minutter, i 2. og 3. Kl. af 7 Timer omtrent $1\frac{1}{3}$ og i 4. Klasse af 8 Timer omtrent $2\frac{1}{2}$ ugentlig til Stileskrivning. Det er min bestemte Overbevisning, at den Færdighed og dertil svarende Uddannelse saa vel i faget selv som i Almindelighed, der efter de stillede Opgavers ovenfor angivne Beskaffenhed betragtes som det Maal, der kan naas, kun er en ringe Frugt af den derpaa anvendte Tid og Kraft.

Og dette Misforhold træder frem i endnu værre Skikkelse, naar der tages Hensyn til den Indflydelse, Stileskrivningen, navnlig naar den maa begynde saa tidlig, har paa hele den øvrige Undervisning i Sproget. Det er for mig afgjort vist, at selv om der slet ikke kræves en Stil, saa maa en virkelig paa-lidelig og for den almindelige Dannelse frugtbar Kundskab i det latinske Sprog dog nødvendigvis bygges paa en grundig og sikkert tilegnet grammatisk Kundskab, som maa omfatte saa vel et fuldsændigt Kjendskab til Sprogets Former, baade Ord- og Sætningsformer, som en klar Forstaaelse af deres Betydning. Men det er rigtig nok lige saa afgjort vist for mig, at det for at opnaa en saadan Kundskab slet ikke er nødvendigt lige strax fra Begyndelsen af at indøve det hele Bøjningsskema med den Skarphed og Udførlighed, som Stileskrivningen nu gjør nødvendig. En til det nævnte Øjemed fornøden sikker og fuldstændig Besiddelse af Formlæren kan lige saa godt som Ordføjningslæren indvindes efterhaanden under og ved Læsningen; og i det den derved kommer til at gaa jevnside med Opfattelsen af Formernes

*) I Anledning af denne Offentliggjørelse af min Betænkning fra 1877, har jeg gennemgaaet Opgaverne fra 1877 og 78; jeg har ikke i nogen af dem kunnet finde noget, der kunde give mig nogen Anledning til at gjøre nogen Ændring i den almindelige Dom, jeg for to Aar siden har udtalt om disse Opgavers almindelige Beskaffenhed.

Betydning, indvindes den sikrere end ved mekanisk udenad lærte Remser. Gjennemførelsen af en derpaa beregnet Fremgangsmaade vil være en Velgjerning for Undervisningen; Discipelen vil derved blive befriet for fra Begyndelsen af at betragte Latinundervisningen med dens Grammatiklektier og Stile som et Fag, hvori det er ham umuligt at opnaa Karakterer, der kunne staa ved Siden af dem, han opnaar i andre Fag. Ser han ikke dette Fag som særlig vanskeligere end de andre, vil han gaa til det med samme Lyst som til disse og i Virkeligheden for sin Udvikling have mere god Frugt deraf, end han nu har af Stilen med dens „aandelige Gymnastik“.

For min egen Skyld, nemlig for at en Udtalelse af mig her oven for ikke skal synes at staa i Strid med en Sætning, jeg ved andre Lejligheder hyppigere har hævdet, beder jeg om Tilladelse til her at indflette en Bemærkning, som egentlig burde have været gjort ovenfor, hvor jeg har talt om Nødvendigheden af Formforraadets Tilegnelse. Jeg kan vel ikke sætte det Maal, Skolen bør stille sig ved sin Undervisning i et fremmed Sprog, levende eller dødt, andensteds end i Evnen til med Lethed at kunne læse en Bog i det fremmede Sprog, i de fjernere Sprog blot en prosaisk Bog, i de nærmere liggende ogsaa et poetisk Værk; og ved at kunne gjøre dette med Lethed forstaar jeg Evnen til at kunne opfatte Meningen umiddelbart, uden udtrykkelig at foretage en Oversættelse, ligefrem ved Læsningen af det fremmede Sprog. Til dette Øjemed fastholder jeg det som den ene fornødne Forudsætning at kunne kjende og fatte de fremmede Former, saa vel Ordformer som Sætningsformer, hvor de træffes, uden at det derfor er fornødent at kunne danne dem selv, det vil for Ordformernes Vedkommende sige at kunne dem uden ad, ganske lige som det ved mangfoldige Gloser kan finde Sted, at de kjendes og forstaas, naar de træffes, uden at man derfor behøver at være i Stand til at kunne sige, at det eller det danske Ord i det fremmede Sprog hedder saaledes eller saaledes. Men jeg vedkjender mig paa den anden Side dette som min Overbevisning, at lige som jeg, naar jeg har drevet det til, paa den ovenfor angivne Maade at kunne læse det fremmede Sprog med Lethed, saa ogsaa har erhvervet mig en saadan Glosekundskab, at der er mange Gloser, jeg kjender fra Dansk paa det fremmede Sprog, saaledes har jeg i det samme Tilfælde ogsaa opnaaet et saadant Kjendskab til Ordformerne, at det omtrent bliver det samme, som at jeg „kan dem udenad“.

Efter at jeg har tilføjet denne nærmere Forklaring, tør jeg maaske vente, at jeg lettere vil finde Medhold i det, jeg ovenfor talte om Unødvendigheden af at begynde Undervisningen i et fremmed Sprog med Indøvelsen af det hele Bøjningsskema. Kommer først Latinlæreren til at kunne udføre sin Gjerning saaledes, at Oversættelsen bliver Hovedsagen, og Sproglærens Former og Sætninger indvindes efterhaanden under en ikke alt for langsomt fremskridende Læsning, vil Skolens øvrige Sprogundervisning efterhaanden tilegne sig samme Fremgangsmaade; hidtil har i det mindste Latinundervisningen afgivet Mønster for den lærde Skoles hele øvrige Sprogundervisnings Methode. Da vil Sprogundervisningen i det hele komme til at gaa saaledes, at Discipelens Syn for og Opfattelse af Sprogets Væsen ikke fordunkles eller forstyrres fra først af. Han vil da ikke ved Skolens Undervisning fristes til at se et fremmed Sprog som noget, han selv skal konstruere af et givet Materiale efter andensteds fra givne Regler; men han vil hjælpes til at tage det fremmede Sprog og derved ogsaa sit Modersmaal, for saa vidt han ledes til ogsaa at danne sig en bevidst Anskuelse om dettes Form, som det, det er, nemlig som noget i Livet selv og ved Livet selv givet, som han maa tage som saadant, hvis han vil fatte og tyde det, og som han som saadant kan finde beskrevet i Ordbog og Formlære, lige som Naturen beskrives i Naturlære og Naturhistorie. Da vil det lige saa lidt kunne siges om Sprogvidenskaben, som det nu kan eller, saa vidt jeg ved, nogen Sinde har kunnet siges om nogen som helst af de andre Videnskabsgrene, Skolen meddeler sine Disciple de første Begyndelsesgrunde af som Dele af en almindelig Dannelse og som Grundvold for en mulig senere Fagdannelse, at den gjør dette paa en Maade, der strider imod den vedkommende Videnskabs eller dens Gjenstands sande og virkelige Væsen.

Men naar jeg saaledes af de hidtil udviklede Grunde maa tilraade en fuldstændig Afskaffelse af den latinske Stil som Undervisningsmiddel i Skolen, saa dølger jeg ikke for mig selv og vil ikke her lade usagt, at det, i Tilfælde af at en saadan Afskaffelse finder Sted, er rimeligt nok, at der vil gaa nogen og maaske endog en ikke kort Tid hen, før Lærerne vænne sig til at undværè et Undervisningsmiddel, der igjennem saa langt et Tidsrum har haft en stor Betydning for og Indflydelse paa ikke blot selve Latinundervisningens Væsen og Fremgangsmaadé men ogsaa paa al øvrig Sprogundervisning i den lærde

Skole, som den latinske Stil har haft og endnu har, og før en fortsat Erfaring lærer dem at anlægge deres Undervisning saaledes, atselve Læsningen af det fremmede Sprog bliver den Vej, ad hvilken Kundskaben i Sproget væsentlig erhverves. Det er ogsaa rimeligt nok, at der endog igjennem et langt Tidsrum bestandig vil findes Lærere, der ville føre bitre Klager over Kundskabens Usikkerhed i Sammenligning med den Tid, da Stilen brugtes. Der er maaske endnu ikke mange Lærere ved den lærde Skole, der virkelig af egen grundet Overbevisning med god Tro ville tage fat paa en Latinundervisning uden Stilskrivning. Alligevel er det min igjennem en længere Aarrække bestandig mere styrkede Overbevisning, at Stilens fuldstændige Afskaffelse, som alt udviklet, vil være til sandt Gavn, ikke blot for Faget selv og for den øvrige Sprogundervisning i Skolen men, navnlig under de nærværende Forhold, ogsaa for dennes Gjerning i det hele taget, idet der, naar Stilen bortfalder, dog til Bedste for andre Fag vil kunne undværes noget af det Timetal, der nu er henlagt til Latinen. Og medens jeg ikke tror, at der i de paagjældende Klasser nu er nogen egentlig Overlæsselse tilstede, i det mindste ikke ved den mig betroede Skole, saa er det rigtig nok min Overbevisning, at der er flere Fag — for Tiden navnlig Historie, Geografi og Dansk — der højlig kunne trænge til at have lidt mere Tid til deres Raadighed i disse Klasser, navnlig for at bøde paa de altid og for alle Disciple mere eller mindre uheldige Virkninger af, at den lærde Skole nu først begynder at arbejde med Drengen i hans trettende Aar.

II. Om en fælles Examenskommission,

der skulde træde isteden for den nu gjældende Ordning af Afgangsprøven fra de lærde Skoler, er der under 31. Marts d. A. til Ministeriet fra Rektoratet indgaaet en Betænkning, som, med Udeladelse af Navnene paa de mod Slutningen omtalte Lærere, lød, som følger:

I det jeg skal til at afgive den ved Ministeriets Skr. af 8. d. M. mig afæskede Betænkning om Spørgsmaalet

om Afskaffelse af Afgangsprøven ved Skolerne og
Indførelse af en fælles **Examenskommission,**

maa jeg begynde med at udtale, at jeg ikke er vidende om,

hvad det er for Skyggesider ved den nu gjældende Fremgangsmaade, der har vakt Tanken om at forlade den og i dens Sted indføre en fælles Prøve for en Examenskommission. Der var en Tid, da der klagedes over den Vanskelighed, den daværende Skoleinspektør fandt ved at gjøre sin Indflydelse tilstrækkelig gjældende over for de kjøbenhavnske Privatskoler. Men dels har jeg ikke hørt disse Klager gjentage under den efter Loven af 1. April ordnede, nu gjældende Inspektion; dels blev tidligere ethvert Forsøg paa for de nævnte Skolers Skyld at indføre en anden Kontrol opgivet for ikke at berøve de offentlige Skoler de væsentlige Goder, Afgangsprøvens Henlæggelse til Skolerne selv havde bragt dem alle og navnlig dem uden for Kjøbenhavn.

Der klages over, at den nu gjældende Fremgangsmaade er kostbar; og til Støtte for denne Klage fremstilles Forholdet i offentlige Blade saaledes, at den, der ikke kjender til Virkeligheden, kommer til at tro, at hvert af de tre Medlemmer af Undervisningsinspektionen rejser omkring med en „hel Stab“ af Medhjælpere. Men dels er jo denne Fremstilling saa langt fra at ramme Sandheden, at der virkelig ikke behøver at tages Hensyn til den; dels vil en Examenskommission, sammensat paa en saadan Maade, at dens Virksomhed kan antages for sikret imod væsentlige Anker — saaledes som jeg ikke skal undlade neden for nærmere at paavise det — sikkert blive endnu langt kostbarere.

Endelig har der maaske til sine Tider ladet sig høre Røster, der har anket over en Ulighed i Bedømmelsen, der skulde være en Følge af den nuværende Fremgangsmaade. Alligevel ved jeg ikke noget af, at denne Anke nogen Sinde skulde have lydt med en saadan Kraft, at jeg skulde kunne antage, det var deri, den egentlige Grund laa til, at man er kommen til at tænke paa Indførelsen af en fælles Examenskommission. Og jeg vilde heller ikke paa nogen Maade kunne tro, at en saadan Anke skulde have nogen Grund i Forholdene, som de virkelig er, eller andensteds end i en rent løs Fantasiforestilling hos Folk, der savne Kjendskab til Virkeligheden, om hvordan det efter deres Formening nu nødvendigvis maatte være. Om jeg end nok kan mene, der laa en endnu større Sikring imod en saadan Forskjellighed, i den Fremgangsmaade der fulgtes, saa længe den hele Examenskontrol udførtes af den fremragende vægtige Personlighed

hvis Virksomhed saa vel hele vort lærde Skolevæsen fortrinsvis kan takke for, at det er blevet løftet til et Stade, det tidligere var langt fra at indtage, som navnlig Provinsskolerne for, at de er blevet hævede op fra det lavere Trin, de i min Ungdom indtog i Sammenligning med de københavnske Skoler, — enten ene eller i alt Fald med Tilkaldelse af enkelte Fagmænd uden for de Fag, han selv var kyndig i, — saa kan jeg dog ikke tro andet, end at der nu, da der neppe gives nogen enkelt Mand, der besidder Dygtighed eller personlig Anseelse nok til ene at kunne træde i hans Sted, i den nu gjældende Fremgangsmaade, hvorved de samme Mænd i Løbet af tre Aar komme til at kontrollere samtlige Skolers Afgangsprøve, ligger saa megen Sikring, som det overhovedet er muligt at opnaa, imod en virkelig og væsentlig Ulighed enten i Prøvens Bedømmelse eller, som Følge deraf, i Udvikling og Dygtighed hos Studenterne fra de forskjellige Skoler. Fremdeles bevarer jeg et saa levende Minde om Forholdene, som de var i den gamle „Examen artium“s Tid, under hvilke jeg har faaet min Skoledannelse og tilbragt mine første Aar som Lærer i Statens Tjeneste, at jeg ved, det stod den Gang for os, som om der mellem de forskjellige Mænd, der den Gang besørgede Overhørelsen, var en langt større Forskjel, end jeg nu kan antage, der virkelig er tilstede. Jeg vil blot minde om den helt forskjellige Overhøringsmaade, der den Gang fulgtes i Historie og Geografi af L. Engelstoft, Werlauff og Velschov, i Mathematik af Olufsen og Ramus og selv i Latin og Græsk af Madvig og Henrichsen. Skulde nu en fælles Examenskommission træde i Virksomhed, kan jeg ikke anse det for muligt, at i hvert Fag en enkelt Mand ene skulde kunne besørge Overhørelsen af alle de Examinander, der hvert Aar give Møde; men maa Overhørelsen lægges i flere Hænder, da er der den samme Mulighed tilstede for indbyrdes afvigende Overhørelse og Bedømmelse, som der i Virkeligheden fandtes for 40 Aar siden. Derfor maatte i alt Fald Bedømmelsen efter min Overbevisning ikke betros til en enkelt Mand; den maatte foruden af den overhørende tillige udføres af en eller helst to Meddommere; men da vilde rigtig nok — som oven for berørt — hele Maskineriet blive endnu meget kostbarere, end det nu er.

Dernæst kan jeg ikke se, at det i sig selv er theoretisk rigtigt paa et saadant blot forberedende Trin, som Afgangsprøven ved de lærde Skoler er, at lade Prøvelsen og Bedømmelsen udføre

af andre end de samme Lærere, der har ledet Forberedelsen. Er Talen om en afsluttende Prøve, som endelig afgjør et Menneskes Kundskabsdygtighed til at overtage en vis Gjerning i Livet, Samfundet eller Staten, da finder jeg det fuldt berettiget, at Prøven over hans Modenhed foretages ikke af selve hans Lærere men af andre Mænd, der i Livets Skole har høstet Erfaring om, hvilket Omfang af Modenhed, aandelig Udvikling og Kundskab Gjerningen kræver. Med andre Ord: jeg finder en Examenskommission paa sin Plads ved de saa kaldte Embedsprøver, Skolelærerprøver o. l. Men saa fremt Forberedelsen til en saadan blot forberedende Afslutning, som Afgangsprøven fra en lærd Skole dog er, er lagt i Haanden paa dygtige og samvittighedsfulde Mænd, altsaa: saa fremt Skolernes Lærerbesætning er, som den bør være, da maa der deri ligge tilstrækkelig Borgen for, at de føre deres Lærlinge saa langt frem, ikke blot i særlig Fagkundskab, men ogsaa i almindelig aandelig Udvikling, som det — alle hidhørende Forhold medregnede — er muligt at føre dem. Hvad der gjælder ved de enkelte Klasser i en Skole, at enhver Lærer, der har haft med en Klasse at gjøre, for sit Fags Vedkommende ved sin Overhørelse ved Aarsprøven aflægger Vidnesbyrd om, hvor langt han har ført den frem, og dermed afgiver dem af hans Disciple, der er modne dertil, til videre Udvikling paa et højere Trin, det samme maa væsentlig gjælde ogsaa ved Skolens øverste Klasse, hvorfra Discipelen afgives til en endnu højere Udvikling, om end ikke mere i en saa almindelig Retning. Skulde paa dette Trin Prøvelsen foretages af andre Mænd end dem, der har ledet Forberedelsen, vilde det ikke være noget væsentlig forskjelligt eller noget stort Skridt at gjøre, at gaa videre endnu i samme Retning og lade Fagprøverne ved Aarsprøven ogsaa i de andre Klasser udføre af andre Lærere end Klassens Faglærer for det tilbagelagte Aar. Men Urigtigheden heraf vilde vel af sig selv være iøjnefaldende.

Da fremdeles den Vejledning, Skolens Lærere hver i sit Fag giver sine Disciple, ikke blot kan eller maa gaa ud paa at bibringe Eleverne Kundskab eller Kundskaber, men ved Siden deraf og derved maa have deres almindelige aandelige Udvikling til Maal, saa maa enhver enkelt af dem have Lejlighed til — naturligvis inden for de ved den fælles Anordning afstukne Grænser — at virke med fuld Frihed. Men en saadan Frihed var kun i meget indskrænket Omfang tilstede hos eller for Lærerne i

den gamle Examen artiums Tid. Jeg vil slet ikke tage Hensyn til de stærkest fremtrædende Misligheder, naar Skolernes Lærere — de kjøbenhavnske ved jevnlig at overvære Examinationer, og Provinsskolernes ved for den Sags Skyld at sende enkelte Lærere ind til Kjøbenhavn i Examenstiden — søgte at komme til Kundskab om Examinatorenes Ejendommeligheder eller „Kjepheste“, for saa at indrette deres Undervisning derefter, eller naar de Disciple i de kjøbenhavnske Skoler, der stod nærmest for Afgang, fik Frihed fra Skolen for selv at kunne overvære Examen; — der er alligevel dem, der for en stor Del tilregne disse Forhold den Overvægt, de kjøbenhavnske Skoler den Gang havde over Provinsskolerne. Men det ligger i Sagens Natur, at en Lærer, der vil gjøre sit Bedste for at hjælpe sine Elever til at bestaa Prøven godt for en fremmed Examinator, let kommer til at bruge Fremstillingsmaader, han véd, svare til dennes Sysmaade; navnlig vil han i det nævnte Øjemed meget let komme til ved sin Undervisning at medtage et langt større Tal Enkeltheder (Aarstal og Navne i Historie o. l.), end han ellers vilde antage for fornødent eller forsvarligt. Derimod er ogsaa den hensynsfulde fremmede Examinator udsat for en tilsvarende Fare i modsat Retning; han kan være ængstelig for, at der ved hans Overhørelse skal fremkomme Sysmaader, han holder for rigtige, men véd, er mere eller mindre ejendommelige for ham selv, saa at han, for ikke derved utilbørlig at skade dem, han overhører, netop undgaar alle saadanne Emner og hellere holder sig fortrinsvis til det mere elementære, som han véd, der ikke kan være forskjellige Meninger om. Begge de her paa pegede Muligheder ligge lige nær, og begge ligge meget nær. Begge vil de virke til en Tilbagegang eller Nedgang i de unge Studenters almindelige Kundskabs- eller Udviklingstrin. Kort sagt: der er maaske en Rimelighed for, at Indførelsen af en fælles Examenskommission, der fik sit Sæde i Kjøbenhavn — og det kan vel neppe tænkes, at den kunde have sit Sæde andensteds eller skifte Sæde med Aarene — atter vilde hæve de kjøbenhavnske Skoler paa Provinsskolernes Bekostning; der er for mig ikke Spor af Tvivl om, at den vilde virke svækkende og sænkende paa Skolernes hele Lærerbesætning i Almindelighed, i det enhver Lærer, der vilde undgaa at hemme sine Disciples udvortes Fremme, vilde føle sig fristet til at lempe de Fremstillinger, han maatte give under sin Undervisning i sit Fag, efter andres Anskuelse,

altsaa helst maatte undgaa at have ejendommelige Synsnaader om noget sit Videnskabsfag vedkommende, hvad der i Grunden vil sige, at han helst maatte afholde sig fra alt selvstaendigt videnskabeligt Arbejde og overlade dette til Lærerne ved Skoler, der ikke skulde afgive deres Elever til en Bedømmelse af udenforstaaende, som kunde faa afgjørende Betydning for deres timelige Fremtid; og der kan næppe være to Meninger om, at dette jo til syvende og sidst vilde virke til en Tilbagegang og Nedgang i den aandelige Udvikling og Modenhed hos den lærde Skoles Disciple, det vil sige: hos Studenterne i det hele taget. Aller misligst vilde det stille sig med disse Udsigter til Virkninger af Indførelsen af en fælles Examenskommission for de lærde Skoler, saa fremt denne blev sammensat udelukkende eller dog overvejende af Universitetslærere, hvoraf dog de fleste ganske naturlig ere komne saa langt bort fra Skolegjerningen og har deres Liv liggende i en derfra saa forskjellig Virksomhed, at de maa savne den umiddelbare og levende Følelse af Skoledisciples Væsen og Væren og hele Tænke- og Talesæt.

Endnu maa det være mig tilladt at pege paa en Mislighed, Indførelsen af en fælles Examenskommission — hvilken jeg, som sagt, antager, nødvendigvis maatte have sit Sæde i Kjøbenhavn — under de nuværende Forhold neppe vilde undgaa at medføre. I Examen artiums Tid blev de fra Provinskolerne dimitterede Disciple, efter at de for at gjennemgaa Prøven var komne til Kjøbenhavn, med det samme derinde for at deltage i Excerskolen og besøge Forelæsningerne til 2. Examen; og de kunde altsaa strax, naar de før Examen kom til Byen, flytte ind der, hvor de siden, i det mindste i deres første Studentertid, skulde blive boende. Saaledes som Universitetsaarets Arbejde nu er ordnet, kan jeg ikke tænke mig, at den fælles Adgangsprøve for Examenskommissionen kunde holdes til nogen anden Tid end som nu, umiddelbart før Sommerferien. Men da vilde Examinanderne under hele Examen, den skriftlige og den mundtlige, vist nok i de aller fleste Tilfælde være nødte til at tage Ophold paa andre Steder, end hvor de siden som Studenter skulde bo, som oftest vist nok paa Hoteller, i Pensionater eller paa lignende Steder. Og dels vilde derved Examensopholdet i Kjøbenhavn blive særdeles kostbart, dels vilde dette Forhold for unge Mennesker, der maaske for første Gang i deres Liv kom

under Indflydelse af Hovedstadslivet, baade i Almindelighed kunne have betænkelige Følger og i alt Fald let komme til at virke forstyrrende paa deres Hjemmearbejde i selve Examenstiden.

Sagen betragtet i sin Helhed, er det mig da paa den ene Side umuligt at se, at der virkelig er gyldige eller vægtige Grunde, der tale for Afskaffelse af Afgangsprøve ved Skolerne og Indførelse af en fælles Examenskommission, medens jeg paa den anden Side finder mange, for mig aldeles afgjørende Grunde, der tale imod en saadan Foranstaltning. Ved Sagens Forhandling i vort Lærermøde var der da ogsaa 4 af de foruden mig selv tilstede værende 7 Lærere, der helt sluttede sig til de Anskuelser, jeg oven for har udtalt som mine. Af de andre 3 fastholdt 1 det som sin Mening, at Skolerne ganske paa egen Haand maatte afgjøre Spørgsmaalet om deres Disciples Modenhed til at gaa over til Universitetet og afgive dem blot med en Erklæring om, at de var modne (havde „bestaaet“), i alt Fald med Tilføjelse af det Pointstal, de havde opnaaet ved en efter en fælles Forskrift ordnet Afgangsprøve; men for det Tilfælde at dette ikke kunde opnaas, vilde han gaa sammen med de 2 andre og for den nu værende Ordning foretrække en fælles Examenskommission, dog kun paa det Vilkaar, at denne Kommission kom til at bestaa udelukkende eller dog afgjort overvejende af Lærere fra Skolerne, og at hver enkelt Overhørelse udførtes af en saadan Lærer og den tillørende Bedømmelse af denne i Forening med 2 Meddommere.

UDSIGT
 over
 Afgang- og Aarsprøven
 i
 Viborg Kathedralskole 1879.

Mandagen d. 16. Juni:

8—12.	6. og 5. Kl.	<i>Udarb. i Modrsml., bekj. Stof.</i>
	4. Kl.	<i>Udarb. i Modrsml.</i>
4—8.	6. og 5. Kl.	<i>Fransk Stil.</i>
	4. Kl.	<i>Arithm. Udarbdls.</i>

Tirsdagen d. 17. Juni:

8—12.	6. og 5. Kl.	<i>Oversættelse fra Latin.</i>
	4. Kl.	<i>Latinsk og tysk Stil.</i>
4—8.	6. og 5. Kl.	<i>Udarb. i Modrsml., fri Opg.</i>
	4. Kl.	<i>Geometr. Udarbdls.</i>

Onsdagen d. 2. Juli:

8—11.	4. Kl.	<i>Fransk Stil.</i>
	3. Kl.	<i>Geometr. Udarbdls.</i>
9.	6. Kl.	Fransk.
2—5.	3. og 2. Kl.	<i>Fransk Stil.</i>
3.	6. Kl.	Naturlære,

Torsdagen d. 3. Juli:

8.	4. Kl.	Mathematik.
8—11.	3., 2. og 1. Kl.	<i>Dansk Stil.</i>
2—5.	3., 2. og 1. Kl.	<i>Latinsk og tysk Stil.</i>
3.	6. Kl.	Engelsk.

Fredagen d. 4. Juli:

8.	6. Kl.	Oldnordisk.
8—11.	3. Kl.	<i>Arithmet. Udarbdls.</i>
	2. og 1. Kl.	<i>Regning.</i>
2.	6. Kl.	Latin.
3—5.	1. Kl.	Naturhistorie.

Lørdagen d. 5. Juli:

8.	4. stud. Kl.	Naturhistorie.
8—9 ¹ / ₂ .	5. Kl.	Fransk.
	1. stud. Kl.	Latin.
10—11 ¹ / ₂ .	1. Rkl.	Engelsk.
10—12.	3. Kl.	Tysk.
10—12 ¹ / ₂ .	2. Kl.	Historie.
3.	4. stud. Kl.	Geografi.
3—5.	3. Kl.	Græsk.
3—6.	5. og 2. Kl.	Tysk.
	1. Kl.	Arithmetik.

Mandagen d. 7. Juli:

8.	4. stud. Kl.	Latin.
8—10.	5. Kl.	Historie.
	2. Kl.	Naturhistorie.
10—12.	5. Kl.	Naturlære.
	3. Kl.	Historie.
	1. Kl.	Tysk.
3.	6. Kl.	Græsk.
	4. Kl.	Tysk.
3—6.	2. Kl.	Arithmetik,

Tirsdagen d. 8. Juli:

8.	6. Kl.	Historie.
	4. Rlkl.	Engelsk.
8—10.	2. Kl.	Religion
10—11.	5. Kl.	Engelsk.
10—12.	3. Kl.	Arithmetik.
10 ¹ / ₂ —1.	1. Kl.	Fransk.
3.	4. Rlkl.	Naturlære.
3--5.	5. Kl.	Græsk.
	1. Kl.	Religion.

Torsdagen den 10. Juli:

8—9 ¹ / ₂ .	2. Rlkl.	Engelsk.
8—10.	5. Kl.	Latin.
	3. Kl.	Fransk.
	1. Kl.	Historie.
10—12.	3. Kl.	Latin.
10—1.	2. Kl.	Geometri.
10 ¹ / ₂ .	4. Rlkl.	Geografi.
3.	4. stud. Kl.	Græsk
	4. Rlkl.	Naturhistorie.
3—6.	2. Kl.	Fransk.

Fredagen d. 11. Juli:

8.	4. Kl.	Historie.
8—9.	5. Kl.	Oldnordisk.
8—10.	3. Kl.	Naturhistorie.
10—12.	3. Kl.	Geometri.
10—12 ¹ / ₂ .	2. Kl.	Geografi.
3.	4. Kl.	Fransk.
3—5.	3. Kl.	Geografi.
3—6.	1. Kl.	Geometri.

Lørdagen d. 12. Juli:

8--10.	2. stud. Kl.	Latin.
	1. Kl.	Geografi.

Lørdagen d. 12. Juli, Kl. 5 Eftrm., holdes Skolens Aarsfest til Kundgjørelse af Prøvernes Udfald.

Mandagen d. 14. Juli holdes Optagelsesprøven over de indmeldte Disciple, som ikke lejlighedsvis er blevet prøvede i Løbet af de foregaaende Dage. Prøven begynder **Kl. 8 præcis.**

Undervisningen aabnes igjen i det ny Skoleaar **Fre-**
dagen d. 15. Avgust, Kl. 8.

Til at overvære de mundtlige Prøver og Aarsfesten indbydes Disciplenes Forældre og Foresatte saa vel som enhver som helst, der ellers maatte have Sind til at følge med Skolen og dens Gjerning.

Rektoratet for Viborg Kathedralskole, d. 10. Juni 1879.

H. H. Lefolii.
